

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

**Metsäkartanon yön yli kestävien seikkailullisten
leirikoulutoimintojen kehittäminen**

Anna Karppanen

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

Arvioitavaksi jättämisaika 11 / 2013

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Anna Karppanen	Sivumäärä 35 ja 12 liitesivua
Työn nimi Metsäkartanon yön yli kestävien seikkailullisten leirikoulutoimintojen kehittäminen	
Ohjaava(t) opettaja(t) Kai Lehtonen	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Nuorisokeskus Metsäkartano, Tanja Liimatainen	
Tiivistelmä <p>Opinnäytteen tavoitteena on kehittää Nuorisokeskus Metsäkartanon leirikoulutoimintaa erityisesti metsäleirikoulujen ja yön yli kestävien aktiviteettien osalta</p> <p>Tutkimuksen tilaajana on Nuorisokeskus Metsäkartano Rautavaaralla. Tutkimus on toteutettu kyselytutkimuksena haastatteleamalla opettajia, jotka ovat käyneet Metsäkartanon leirikouluissa syys- ja kevätkaudella vuonna 2013. Tutkimukseen vastasi 63 opettajaa. Työllä on iso merkitys Metsäkartanon leirikoulujen kehittämisen kannalta. Aineisto selvittää millaisia ongelmia on leirikouluja järjestettäessä.</p> <p>Tuloksista nousi esille kaksi suurempaa ongelmaa: leirikoulujen rahoitus koulujen puolelta sekä opettajien kokema liiallinen vastuu. Rahoitus ei ole kiinni leirikoulujen järjestäjästä vaan kunnasta. Leirikoulut ovat kuitenkin mainittu opetussuunnitelmassa. Opettajien vastuuseen puolestaan voi vaikuttaa turvamalla aktiviteetteja leirikoulussa ja tukemalla opettajaa leirikoulun aikana.</p> <p>Vastauksista esille tuli kehitysehdotuksia, joita Metsäkartano voi hyödyntää yön yli kestävien leirikoulutoimintojen kehittämisessä. Metsäkartano voisi järjestää opettajille seikkailullisia koulutuksia ja tapahtumia, joissa opettajat saavat tietoa ohjelmavalintojen perustaksi. Leirikoulujen hinnoittelu nousee ratkaisevaan asemaan, jonka perusteella opettajat valitsevat ohjelmia ryhmilleen.</p>	
Asiasanat Seikkailukasvatus, Seikkailukasvatuksen historia, Leirikoulu, Nuorisokeskus	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree program in civic activities and youth work

ABSTRACT

Author Anna Karppanen	Number of Pages 35 and 12
Title Developing Metsäkartano's adventurous overnight camp school activities	
Supervisor(s) Kai Lehtonen	
Subscriber and/or Mentor Youth Center Metsäkartano, Tanja Liimatainen	
Abstract <p>The thesis aims to develop Youth Center Metsäkartano's camp school activities and specially forest camp schools and overnight activities.</p> <p>The thesis is ordered by the Youth Center Metsäkartano which is located in Rautavaara. Thesis has been made as a survey to the teachers, who have been participating in camp schools in Metsäkartano during the spring and autumn 2013. 63 teachers were interviewed for the survey. This thesis has an important role for developing Metsäkartano's camp schools. The survey aims to clarify the challenges with organizing camp schools.</p> <p>The results show two major challenges: how to finance camp schools and the responsibility the teachers feel too heavy. Teachers have a lot of difficulties when funding the camp schools, even though the camp schools are mentioned in the curriculum. What comes to responsibility of the teachers, Metsäkartano could share their responsibility during the activities and give more support to the teachers during the camp schools.</p> <p>The thesis shows also some developmental ideas, which can help Metsäkartano youth center to developed the camp school programs. They could organize events for the teachers in order to give them more understanding about camp school activities. The prizing plays a major role, when teachers are planning camp school programs for their groups.</p>	
Keywords Adventure education, History of adventure education, Camp schools, Youth center	

SISÄLLYS

1 Johdanto	6
2 Tilaaja	7
3 Käsitteiden määrittely	8
3.1 Seikkailukasvatus	9
3.1.1. Seikkailukasvatuksen historiaa	14
3.1.2. Seikkailukasvatuksen urauurtavia teoreetikoita	15
3.2 Laadullinen ja määrällinen tutkimus	16
3.3 Kyselytutkimus	16
4 Tutkimusongelmat	17
4.1 Tutkimuksen alku- ja tiedonkeruuvaihe	19
4.2 Analysointi / kyselyn avaaminen	19
5 Tutkimustulokset	21
5.1 Perustiedot	21
5.2 Leirikouluun liittyvät kysymykset	22
5.3 Yön yli kestävien aktiviteettien ongelmat	25
6 Johtopäätökset	28
7 Pohdinta / Ratkaisuja	30
7.1 Pohdintaa kyselyistä	30
7.2 Ratkaisuehdotuksia kyselyn pohjalta	31
LÄHTEET	34
LIITTEET	36

1 Johdanto

Työssäni tutkin, kuinka voisimme Nuorisokeskus Metsäkartanolla parantaa leirikoulujen kiinnostavuutta. Olin itse työharjoittelussa syksyllä 2013 leirikoulusesongin aikaan. Metsäkartanolla nousi työntekijöiden keskusteluista idea lähteä kehittämään leirikoulujen toimintaa. Tällä hetkellä leirikoulut toimivat hyvin, mutta Metsäkartanolla haluttaisiin tuoda metsäleirikoulujen ja yön yli kestävien aktiviteettien kiinnostavuutta enemmän esille.

Tämän keskustelun ja tarkkailun pohjalta halusin tuottaa kyselytutkimuksen, jossa kysyisin Metsäkartanon leirikouluissa olleilta opettajilta, mitä he haluaisivat muuttaa ja miksi heidän mielestään leirikouluissa ei enää käydä. Mielestäni aihe oli tarpeellinen, koska nykyään oppilaat ja opettajat tekevät leirikoulunsa, esimerkiksi huvipuitoihin eikä tällaisille perinteisille leirikoulupaikoille eikä metsäleirikouluille anneta mahdollisuutta koulujen opetussuunnitelmassa.

Työni tavoitteena oli kehittää Metsäkartanon leirikoulutoimintaa ja tuoda esille metsäleirikoulujen kiinnostavuus ja monipuolisuus. Tavoitteeseeni pääsen kyselytutkimuksen avulla ja kenties joku voi myöhemmin kehittää tutkimukseni pohjalta erilaisia markkinoiteja ja keinoja leirikoulujen toiminnan parantamiseksi.

Kyselytutkimuksessa nousi esille ajankohtaisia asioita esimerkiksi opettajan vastuusta ja leirikoulujen rahoituksesta. Oma ammattialaani tarkastellen nuorisokeskukset ovat mahdollisia tulevia työpaikkojani ja jos nuorisokeskuksilta loppuu leirikoulujen tekeminen tai kiinnostus leirikouluihin lopahtaa, rupeaa nuorisokeskuksiakin menemään kiinni. Se olisi valitettavaa sillä, nuorisokeskukset ovat iso osa koulujen ja muun leiritoiminnan kenttää.

Tässä opinnäytetyössä tarkastelen aluksi hieman sitä teoriapohjaa, jota käytän opinnäytetyössäni. Sen jälkeen avaan kyselytutkimuksen tarkoitusta ja taustoja sekä avaan kyselyä. Lopuksi analysoin kyselyä teorioiden kautta sekä kehitellen uusia ratkaisuja kyselyssä esille tulleisiin ongelmiin.

2 Tilaaja

Opinnäytteeni tilaajana toimii Nuorisokeskus Metsäkartano, joka on yksi valtakunnallisista nuorisokeskuksista. Suomen nuorisokeskuksilla on yleishyödyllinen ja yhteiskunnallinen tehtävä tukea lasten ja nuorten hyvää elämää. Sen toimintaa määrittää nuorisolaki (72/2006) ja asetus, jonka mukaan nuorisokeskusten on sovellettava alueelliseen, valtakunnalliseen ja kansainväliseen toimintaan ja tuotettava nuorisotoimintaa, leiri- ja luontokoulutoimintaa sekä edistettävä nuorten aktiivista kansalaisuutta ja sosiaalista vahvistamista. Nuorisokeskuksissa toiminnan lähtökohtana on yhteisöllisyys, yhteisvastuu, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo, terveet elämäntavat, monikulttuurisuus ja kansainvälisyys sekä ympäristön ja elämän kunnioittaminen. Tällaisia lähtökohtia toteutetaan niin kansainvälisen toiminnan, seikkailukasvatuksen ja sosiaalisen vahvistamisen avulla. Nuorisokeskuksia rahoittaa ja valvoo opetus- ja kulttuuriministeriö (www.snk.fi/fi/toiminta/nuorisokeskusverkosto/).

Metsäkartano on Savon sydänmailla sijaitseva monipuolinen nuoriso- ja matkailukeskus. Sen omistaa Rautavaaran kurssi- ja leirikeskussäätiö ja toimintaa valvoo ja ohjaa Opetus- ja kulttuuriministeriö. Yläkeyrityjärven niemessä sijaitsevalla Metsäkartanolla on upeat puitteet ja maastot järjestää melontaa, tukkilaistaitoja, vaellusta jne. Sisältä löytyy seinäkiipeily seinä ja Metsäkartanolla voi harjoittaa myös kädentaitoja esim. kankaanpainantaa, ekoaskartelua ja vuolukivikoruja tehden. Lähiympäristössä sijaitseva Tiilikkajärven kansallispuisto luo Metsäkartanolle mahdollisuuden monille vaelluksille ja luontoon perehdyttämiselle. Metsissä voi tutustua erilaisiin lajeihin ja ekosysteemeihin.

Metsäkartano toimii erittäin aktiivisesti kansainvälisellä tasolla. He tarjoavat erilaisia kansainvälisiä koulutuksia mm. Aspects of Outdoor ja Poke the Globe. Metsäkartano on mukana erilaisissa hankkeissa kuten nuorten Nuotta-valmennus, Voimaa vanhemmuuteen hankkeessa ja virallisesti marraskuussa 2013 alkavassa luontoliikunta hankkeessa. Nuotta-valmennus on 13-28 -vuotiaille ensisijaisesti etsivän nuorisotyön tavoittamille ja työpajojen nuorille suunnattu arjenhallintaa käsittävä valmennus. Sen tavoitteena on tukea nuoren minäpystyvyyttä, vahvistaa ja voimaannuttaa sekä antaa kipinää kohti nuoren aktiivista osallisuutta. Nuotalla pyritään uusia näköaloja luomalla

osallisuutta tukevaan ilmapiiriin, jossa nuoren on helppo uskaltaa olla oma itsensä. Voimaa vanhemmuuteen hanke on 2,5 -vuotinen perhehanke, jonka tarkoituksena on koko perheen voimaannuttaminen ja sosiaalinen vahvistaminen (<http://www.metsakartano.com/nuoret/>).

Olin Metsäkartanolla työharjoittelussa elo-syyskuun 2013, jonka aikana ryhdyimme miettimään, millaisia tarpeita ja kehitysideoita Metsäkartanolla olisi. Suurimmaksi kehitysideaksi nousi leirikoulujen seikkailullisuus ja yön yli kestävien retkien vähyys. Keskustelimme Metsäkartanolla olleiden työntekijöiden kanssa siitä, kuinka ennen Nuorisokeskus Metsäkartanolla tehtiin yön yli reissuja ja päiväpatikkaa. Nykyään asiakkaat haluavat hyvän sänkymajoituksen ja omavalintaista, ohjattua toimintaa lyhyinä periodeina. Päätin ottaa tästä selvää ja tehdä kyselyn Metsäkartanolla leirikoulussa olleille opettajille ja heidän mielipiteistään leirikoulutoiminnasta.

3 Käsitteiden määrittely

Tässä luvussa avaan hieman käsitteitä ja teorioita, joiden kautta lähestyn opinnäytetyötäni. Haluan tuoda esille Seikkailukasvatuksen merkityksen ja historiapohjan, koska leirikouluissa tehdään paljon seikkailullisia aktiviteetteja ja yön yli kestävät aktiviteetit luonnossa saavat myös vaikutteita seikkailukasvatuksesta.

Tuon esille laadullisen ja määrällisen tutkimuksen teoriaa, koska teorit eroavat toisistaan. Valitsin opinnäytteeseni määrällisen tutkimuksen. Määrällisen tutkimuksen kautta pystyn tutkimaan suurta joukkoa ihmisiä samalla kertaa. Tein opinnäytetyötäni kyselytutkimuksena, koska oli hankalaa saada yhteyttä kaikkiin opettajiin, jotka olivat käyneet Metsäkartanolla leirikoulussa oppilaittensa kanssa. Kyselytutkimuksen toteuttamiseen käytin Webropol -nimistä ohjelmaa.

3.1 Seikkailukasvatus

Seikkailu on osa ihmistä ja liittyy meidän jokapäiväiseen elämään. Se on ihmisille luontaista ja ihminen hakeutuu seikkailuihin, toiset enemmän ja toiset vähemmän. Seikkailu voi olla sekä fyysistä että henkistä. Seikkailussa on kolme perusulottuvuutta, minä, me ja ympäristö. Minän tasolla seikkailun tavoitteena on kehittää itsetunteista. Itseensä tutustuminen ja minäkäsityksen eheytyminen tapahtuvat aina suhteessa toisiin ryhmän jäseniin eli meihin ja ympäristöön. Ryhmätoiminnoissa voimme löytää me-käsitteestä minä ja muut –ulottuvuudet. Yleensä seikkailuissa ollaan luonnossa, joka antaa mahdollisuudet niin yksilöllisiin kuin ryhmäkokemuksiin erilaisten aktiviteettien kautta. Varsinainen seikkailu Mortlockin mukaan tapahtuu kuitenkin omassa itsessämme, ajatuksissamme ja aivoissamme (Hopkins, Putnam, 1993, s.10-13, 67). Seikkailukasvatus puolestaan on lyönyt läpi viimeisen vuosikymmenen aikana. Se on prosessipainotteista toimintaa, joka elämyksien kautta tähtää oppimiseen, jossa vieraista ja uusista tapahtumista yksilö oppii uutta itsestään ja ympäristöstään (Karppinen 2005, s.26-27).

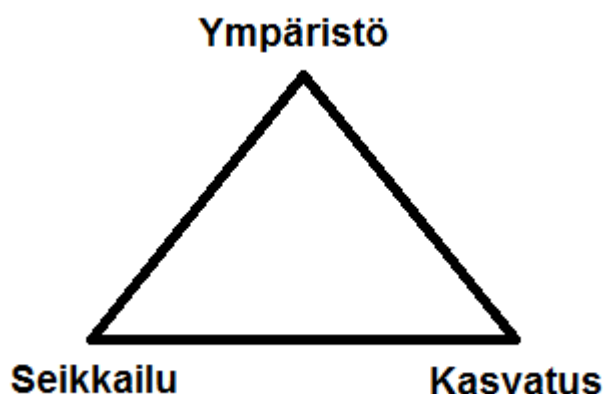
Tällainen elämyksellinen toiminta voidaan jakaa neljään eri tavoitetasoon (virkistämisen, kouluttautuminen, kehityksellinen ja terapeutti), riippuen siitä mitä siltä seikkailulta/elämykseltä haetaan. Virkistämistavoitteella seikkailusta ei tarvitse tehdä niin tavoitteellista, joten tarkoituksena on energiatason nostaminen sekä hauskanpito. Kouluttautumisen kautta hankitaan uutta tietoa ja esimerkiksi ohjaajana uusien asenteiden saavuttamista. Kehityksellisellä toiminnalla halutaan muokata henkilöiden toimintatapoja sekä käyttäytymismalleja. Tässä hyvänä esimerkkinä Nuorisokeskusten järjestämät Nuotta-valmennukset. Terapeutin avulla pyritään vaikuttamaan häiritsevään käyttäytymiseen sekä etsitään uusia toimintamalleja (Lindholm, Väisänen, 2010, s.193).

Seikkailukasvatus on yksilöllinen ja kokemuksellinen oppimisprosessi, jossa toiminnan ja reflektoinnin vuorovaikutus mahdollistavat muutoksen yksilön ajattelu- ja toimintatavassa. Yksilö muuttuu katselevasta ja kokevasta ihmisestä aktiiviseksi ja voimaantuneeksi ihmiseksi. Arki hallintaan kirjassa (Kivelä, Lempinen, 2010, s.19) seikkailukasvatukselle annetaan tietynlaiset raamit, joiden avulla sen voi erottaa helpommin esimerkiksi urheilusta, elämyksellisestä matkailusta tai vapaa-ajan harras-

tuksista. Toiminta on seikkailukasvatuksellista, jos siinä esiintyy esim. tavoitteellisuutta, kokonaisvaltaisuutta, toiminnallisuutta, elämyksellisyyttä, haastavuutta, yllätyksellisyyttä, turvallisuutta ja vuorovaikutusta luonnon ja muun ympäristön kanssa. Seikkailukasvatuksen tavoitteena on luoda positiivinen muutos ja tietoisuus itsestä ja kehittää yksilöllistä kasvua. Seikkailukasvatus perustuu ajatukseen, että yksilöllä on useita piilotettuja resursseja ja potentiaalia, joiden kanssa hän ei ole kosketuksissa päivittäin. Tavoitteena on siis saada yhteyttä juuri näihin piilotettuihin resursseihin ja potentiaaliin, jotka kehittäisivät yksilön kasvua. Tällainen kokemus ja kyvyt saadaan esille haastamalla yksilöä hänelle vieraissa tilanteissa niin fyysisissä, psyykkisissä kuin sosiaalisissa haasteissa.

Seikkailu ei yksinään tuota elämyksiä ja kasvun prosesseja. Se on vain yksi osa seikkailukasvatusta määrittelevää asiaa. Seikkailukasvatus on jaettu Hopkinsin ja Putnamin (1993, s.5-6) mukaan kolmeen osaan:

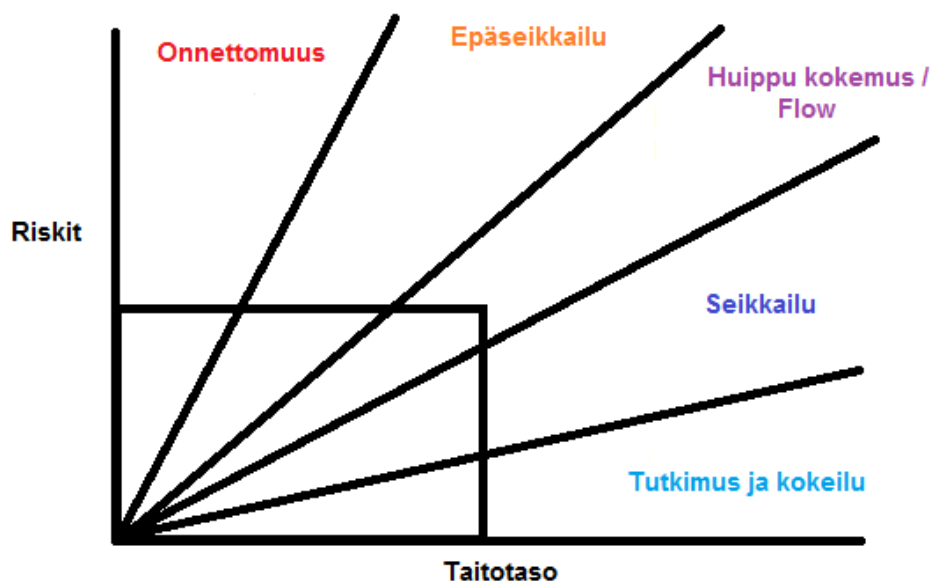
1. Seikkailu (Adventure) on kokemus, johon sisältyy epävarmuus.
2. Ulkoilma ja ympäristö (Outdoor) on paikka, missä seikkailu tai seikkailukasvatus tapahtuu. Yleensä paikkana on luonto ja luonnossa tapahtuvat aktiviteetit kuten kalliokiipeily, vaellus, luonnontuntemus, melonta.
3. Kasvatus (Education) on prosessi, joka luo ja kasvattaa älyllistä, moraalista ja sosiaalista kehitystä. Tämä sisältää yksilön tiedon, taidon ja kokemuksen. Seikkailukasvatuksessa kasvu tapahtuu reflektion ja oman tai ryhmän arvion kautta.

Kuva 1. Seikkailukasvatuksen alue (The territory of adventure education)

Reflektio on prosessi, johon kuuluu kokemuksen mieleen palauttaminen, tunteiden huomioon ottaminen ja kokemuksen uudelleen arviointi. Reflektio synnyttää uusia näkökulmia, joiden avulla ihminen oppii aikaisemmin kokemastaan. Yksilö rakentaa näin omaa kokemus taustaansa ja näin aikaisemmalla kokemuksella on vaikutusta tuleviin kokemuksiin ja oppija pystyy rakentamaan uusia ehkä parempia kokemuksia, jos joku aikaisemmista kokemuksista on mennyt pieleen. Kaikki oppiminen koostuu tunteista, älyllisyydestä, aivotoiminnasta, toiminnasta ja tekemisestä. Näin ollen oppiminen ei rajoitu aikaan eikä paikkaan. Se on vain persoonasta kiinni miten oppii. Oppimista tapahtuu myös toisen ihmisen vaikutuksen kautta, ryhmässä. Karppisen mukaan oppimisessa täytyy ottaa huomioon myös tunteet, koska ne kehittävät itsetuottamusta ja minäkäsitystä. Jos pystymme refleктоimaan mitä tunnemme ja mitä siitä opimme, tulemme tuntemaan itsemme paremmin ja pystymme seuraavissa tilanteissa toimimaan eri tavalla (Karppinen, 2010, s. 122).

Seikkailukasvatuksen teoriaa tutkiessa eteen tulee yleensä kanadalaisen seikkailupedagogin Simon Priestin seikkailukokemuksen ajatusmalli. Tämä malli selittää, kuinka erilaiset yksittäiset pätevyyden ja riskien tasot vuorovaikuttavat siihen, kuinka eri seikkailujen tasot saavutetaan. Pete Bunyan mukaan seikkailukokemuksen ajatusmalli ehdottaa, että seikkailukokemuksen tulos määräytyy ihmisen pätevyyden ja riskien balanssilla, joille he kokemuksen aikana altistuvat. Esimerkiksi jos taitotaso (competence) on korkeampi kuin riski, kokelaat kokevat tutkimuksen ja kokeilun (Exploration and Experimentation). Kokemus on tärkeä, mutta ei luo niin sanottua seikkailua. Tämä malli ja käytännön kokemus auttaa huomaamaan yksilön kehityksen ja myös mahdolliset vaaran paikat. Huippukokemuksessa (Peak Adventure) yksilön taitotaso ja riskit ovat harmonisessa tasapainossa. Priestin mukaan ihminen kehittyy tällöin ja testailee omia kykyjään partahöylän terällä. Tasapainoinen kokemus voi vaikuttaa psyykkisesti flow –kokemuksena, jolloin ihmiselle syntyy onnistumisen kokemuksia ja pystytään kokonaisvaltaisesti nauttimaan kokemuksesta. Jos ihminen puolestaan lähtee yrittämään hänen osaamistaitojaan vaarallisempaa aktiviteettia, saattaa hän joutua epäseikkailuun (Misadventure) ja sitä kautta onnettomuuteen (Devestation and Disaster). Joissakin tapauksissa epäseikkailu saattaa olla positiivinen kokemus, jos vaaratilanteesta on selvitty vain muutamalla naarmulla (Peter Bunyan, 2011, s.11-12).

Kuva 2. Seikkailukokemuksen ajattelumalli (*The adventure experience paradigm*)

Seikkailut ovat aina yksilöllisiä, vaikka ryhmä olisikin tekemässä yhdessä jotain. Meillä kaikilla on omat rajoitteemme ja pelot. Colin Mortlockin mukaan "Without the fear there would be no challenge" (Hopkins, Putnam, 1993, s.67) ilman pelkoa ei olisi haasteita. Tällä pelolla hän tarkoittaa sitä pelkoa, mikä tulee, kun ei tiedetä, millainen lopputulos tulee olemaan. Tämä pelko määrittääkin meidän kyvyn tehdä aktiviteetteja ja osallistua niihin. Seikkailukasvatus on vapaaehtoista toimintaa ja ihmiset osallistuvat siihen omien kykyjensä ja taitojensa mukaan. Ohjaajan on hyvä olla tietoinen yksilön kokemuksista ja tavoitteista aktiviteetissa, jotta kunnollinen yksilöllinen kasvu voi tapahtua eikä osallistujalle jää huonoja kokemuksia. Colin Mortlock (1984) on jakanut seikkailun neljään eri luokkaan:

1. *Leikki*, joka on turvallista ja hauskaa ja jossa osanottajat toimivat omien kykyjensä alapuolella. Tällaisia voivat olla esimerkiksi tutustumisleikit, koska ne eivät vaadi osallistujaltaan täysillä heittäytymistä ja osaamista.
2. *Seikkailu*, jossa henkilö hallitsee itse tilanteet ja toimii usein taitotasojensa ylärajoilla. Tässä luokassa tapahtuu suurin oppiminen, koska osallistuja joutuu miettimään ja ponnistelemaan halutun positiivisen tuloksen eteen.
3. *Rajaseikkailu* vie henkilön kyvyt ääri rajoille, jossa fyysiset vaarat ja epävarmuus ovat läsnä. Usein rajaseikkailussa saadaan aikaan maksimaalinen kokemus ja selviytymisen tunne, toisaalta rajaseikkailu saattaa myös päätyä negatiiviseen kokemukseen.

4. *Epäseikkailu* tilanteena voidaan kokea traumaattiseksi, koska tilanne on kontrolloimaton ja jopa hengenvaarallinen.

(Hopkins, Putnam, 1993, s.68). Tällainen jaottelu on tärkeää, jotta pystymme huomiomaan yksilön tarpeet ja rakentamaan seikkailullisia aktiviteetteja turvallisesti.

Seikkailua ja seikkailukasvatusta voi käyttää päivittäisessä elämässä ja sitä voi sisällyttää myös kouluissa kaikkiin oppiaineisiin erilaisilla teemaviikoilla, luontopoluilla, retkillä jne. Seikkailuohjelmien katsotaan vaikuttavan niin tunnetasoon, ajatteluun, toimintaan ja käyttäytymiseen kuin häiriökäyttäytymiseenkin. Koululuokat käyvät usein myös leirikouluissa, joka on erinomainen lisä monipuoliselle oppimiselle. Peruskoulun opetussuunnitelma antaa hyvät mahdollisuudet seikkailutoiminnan toteuttamiselle ja antaa opettajalle mahdollisuuden ja vapauden toteuttaa kasvun ja oppimisen tavoitteita eettisesti ja turvallisesti. Myös seikkailuun soveltuvia paikkoja löytyy koulun lähipiiristä. Koulun pihat, lähimetsät, vesistöjen rannat, joet ja kaupunkien puistot ovat oivallisia paikkoja tehdä esimerkiksi luontotutkimus-, maalaus- ja käsityöreissuja. Mielenkiintoiset cityseikkailut voivat tarjota jännitystä ja yllätyksiä kaupunkiympäristössä (Karppinen Seppo J A, 2005, s.40-41).

Usein luullaan, että seikkailukasvatus pitää sisällään vain extreme lajeja kuten kalliokiipeilyä, koskimelontaa, laskuvarjohyppyjä jne. Kouluun sijoittuvan seikkailun ei tarvitse olla näitä edellä mainittuja korkean riskin seikkailuja. Seikkailun voi jakaa kolmeksi eri alueeksi: alhaiseen (low), kohtalaiseen (medium) ja korkeaan (high). Alhaisen riskin toiminnassa aktiviteetit tuottavat vain vähän pelkoa ja vaaratilanteita eivätkä vaadi paljon ponnisteluja toteutuakseen. Näitä aktiviteetteja voivat olla esimerkiksi valokuvaus, ulkona liikkuminen, pyöräily jne. Kohtalaisen riskin aktiviteetteihin luetellaan mm. seinäkiipeily, maastopatikointi, uinti, ratsastus. Näiden aktiviteettien vaarat olisi oppilaiden hyvä tiedostaa etukäteen. Korkean riskin aktiviteetit vaativat henkisesti harjaantuneen yksilön, joka on myös fyysisesti vahva. Tällaisia korkean riskin aktiviteetteja ei suositella kouluissa käytettäväksi. Opettaja voi aktiviteeteissa käyttää apunaan kokenutta ohjaajaa, jolla on koulutus esimerkiksi alhaisen riskitason seikkailujen vetämiseen. Seikkailuaktiviteetteja tehdessään opettajan on ymmärrettävä seikkailuun liittyvä oppimisprosessi ja olla valmis viemään se loppuun asti (Karppinen Seppo J A, 2005, s.41-42).

3.1.1. Seikkailukasvatuksen historiaa

Seikkailukasvatuksen historia alkaa jo Rooman ja Spartan ajoilta, jolloin nuoria kasvatettiin ns. seikkailun tai elämyksen avulla. Seikkailukasvatuksen ja elämyspedagogiikan isä saksalainen Kurt Hahn (1886-1974) oivalsi yhdistää seikkailun ja elämykskokemuksen käsittelyn hoidolliseksi tapahtumaksi. Varhaisimmat esimerkit seikkailun kasvatuksellisesta käytöstä liittyvät ohjaamiseen, valvontaan ja alistamiseen.

Kurt Hahn aloitti taipaleensa Saksasta, missä hänen berliiniläinen perheensä asui. Hahn sai suuria vaikutteita lukiessaan Saksan ja Englannin yliopistossa mm. Platonin, Lietzin ja Goethen kirjoituksia. Hahn otti vaikutteita myös Cecil Reddien kirjoituksista, joissa Cecil koki koulun tietopainotteiseksi ja koulun tarjoaman moraalin ja luonteen kasvatuksen määrän vähäiseksi (Kimmo Rätty, 2011,12). Näiden innoittamana Hahn päätti rakentaa koulun, jossa ajattelun ja toiminnan maailmat eivät enää olisi toisilleen vastakkaiset. Salemin kouluksi ristittyyn kouluun Hahn asetti kasvatustavoitteeksi luonteen kehittämisen: sisäisen ryhdin, oikeudenmukaisuuden, vastuullisuuden ja lujuden. Lasten ja nuorten tuli oppia muuttamaan tunteensa teoiksi ja samalla voittamaan itsensä. Tähän tarvittiin todellisia elämäntilanteita.

Hahnin lähtökohtana oli suojella nuoria yhteiskunnallisilta sairauksilta ja myrkyiltä, joihin katsottiin kuuluvan huonon fyysisen ja psyykkisen kunnon, joita olivat: liikkumisen liiallinen helpottuminen, aloitekyvyttömyyden väheneminen, itsekurin ja tavoitteisiin sitoutumisen puute, säälimisen ja empaattisuuden puute, pitkäjänteisyyden ja sitkeyden puute (Opinnäytetyö: Seikkailullinen vuosi haastavassa luokassa, 33). Näihin vaivoihin Hahn tarjosi lääkkeeksi retkeilyä.

Hahnin kasvatuksellisena ideana oli, että oppiminen ja kasvaminen tapahtuu ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa heidän kohdatessaan haasteita uusissa olosuhteissa ja lisäksi tämän kyseisen prosessin tajuaminen ja liittäminen jokapäiväiseen elämään. Hahnin lähtökohtana oli vaikuttaa yksilön käyttäytymiseen tajunnan, aistimuksien ja tunteiden kautta. Oli siis tarkoitus kasvattaa nuorista myös itse kokevia ja ajattelevia ja aktiivisia kansalaisia ”On anteeksiantamatonta pakotta nuori mielipiteisiin, mutta vielä suurempi virhe on olla antamatta nuorelle tilaisuutta kokemukseen”.

Hahn päätyi lopulta perustamaan omaan ideologiaan ja kasvatukseen pohjautuvia kouluja ympäri Eurooppaa. 1941 ensimmäinen Outward Bound –koulu avattiin Aberdoveryssä. Koulussa tunnuslauseena oli: Koulutuksen tulee tapahtua meren kautta, ei merta varten. Nykyään seikkailukasvatukseen liittyviä kouluja ja koulutuksia on ympäri maailmaa. Suomeen seikkailukasvatus levisi 1990-luvulla ja Suomessa merkittävin vaikuttaja elämyspedagogiikassa oli Matti Telemäki. Hän on 80-luvun alkupuolella käynyt tutustumassa Saksassa OB-koulujen toimintaan ja tämän suomalais-saksalaisen yhteistyön seurauksena perustettiin Pohjoismaiden ensimmäinen Outward Bound –järjestö.

Suomalaisessa kulttuurissa seikkailu on ollut luonnollinen osa elämää. Ennen elimme eräelämää, johon kuului kalastus, metsästys, riistan perässä kulkeminen ja leirielämä. Sitten Suomeen saapui eurooppalainen sivistys ja kristinusko, joka muutti kaiken. Toki sodissamme moni eränkävijä joutui käyttämään aikaisemmin opittuja asioita pysyäkseen hengissä etulinjassa. Sotien jälkeen yhdistykset politisoituivat ja kesäleireistä tuli propagandan välineitä. 1990-luvulla pyrittiin saamaan seikkailukasvatusta henkiin, mutta se ei ponnistanut suomalaisen nuorisotyön retki- ja leiritraditiosta. Seikkailukasvatusta tuotiin maahan myös eri tahoilta mm. lastensuojelun ja nuoriso- huollon terapeuttisena menetelmänä. Nykypäivänä seikkailukasvatus Suomessa saa kokoajan lisää tukijoita ja se kehittyy koko ajan. Paljon on tullut myös erinäköisiä koulutusmahdollisuuksia seikkailukasvatuksen saralla ja myös seikkailukasvatus seminaarit kokoavat alan ammattilaisia yhteen.

3.1.2. Seikkailukasvatuksen urauurtavia teoreetikoita

Mihaly Csikszentmihalyi: Kehitti Flow teorian, jossa flow on mielentila tai kokemuksen tila, jonka tunnemme, kun olemme kokonaan upoksissa siinä mitä teemme sillä hetkellä.

John Dewey: Modernin kokemuksellisen oppimisen löytäjä, kehitellyt Learning by doing kasvatuksellisen lähestymistavan.

Colin Mortlock: Kuvasi neljä seikkailukasvatuksen oppimisen vaihetta: leikki, seikkailu, rajaseikkailu ja epäseikkailu.

Simon Pries: Kehitti seikkailukokemuksen ajatusmallin, jolla selitetään, kuinka erilaiset yksittäiset pätevyiden ja riskien tasot vaikuttavat kuinka eri seikkailujen tasot saavutetaan.

3.2 Laadullinen ja määrällinen tutkimus

Opinnäytetyössäni käytän määrällistä eli kvantitatiivista tutkimusta, sen rakenteellisen ja vastaamisen helppouden takia. Vastaaminen kyselyyn ei vie myöskään niin paljon aikaa. Määrällisessä tutkimuksessa voi helposti tutkia suurempaakin ryhmää. Toisaalta vastaukset kysymyksiin eivät saata olla niin todenmukaisia kuin laadullisessa tutkimuksessa. Kvantitatiivisesta tutkimuksesta sain laskettua prosentteja ja analysoida niiden pohjalta tutkimustuloksia (<http://tilastokeskus.fi/virsta/tkeruu/01/07/>).

Määrällisen tutkimuksen ero laadulliseen tutkimukseen on se, että laadullinen tutkimus on kokonaisvaltainen prosessi, jossa tutkittavaa kohdetta/kohderyhmää haastatellaan ja haastattelun pohjalta tehdään johtopäätöksiä. Tutkimuksessa siis luodaan kontakti myös haastateltavan ja haastattelijan välillä. Määrällinen tutkimus puolestaan perustuu kohteen kuvaamiseen ja tutkimiseen tilastojen ja numeroiden avulla (<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/maarallinen-tutkimus>).

3.3 Kyselytutkimus

Kyselytutkimus on työkalu, jolla päästään pisteestä A pisteeseen B eli ensin löydetään idea tai ongelma, mitä halutaan parantaa tai joka muuten on niin epäselvä, että sen jälkeen sitä kannattaa tutkia (Immonen Heidi, 2010, s.14). Kyselytutkimuksessa kerätään ja tarkastellaan tietoa erilaisista yhteiskunnan ilmiöistä, ihmisten toiminnasta, mielipiteistä, asenteista ja arvoista. Kyselytutkimuksen tekijä esittää vastaajalleen

kysymyksiä kyselylomakkeen välityksellä, avoimella tai rästittävällä kyselylomakkeella (katso liite 1, kysely). Kimmo Vehkalahten mukaan

”Kyselylomake on mittausväline, jonka sovellusalue ulottuu yhteiskunta- ja käyttäytymistieteellisestä tutkimuksesta mielipidetiedusteluihin, katu- kyselyihin, soveltuvuustesteihin ja palautemittauksiin” (Vehkalahti Kimmo, 2008, s.11).

Haastattelulomake ja kyselylomake muistuttavat paljon toisiaan, mutta haastattelu- tutkimusta tehdessä tutkija tai haastattelijä esittää kysymykset suoraan vastaajalle puhelimitse tai kasvotusten. Näin ollen kyselylomakkeeseen vastaavan ihmisen on toimittava omillaan, kun taas haastattelulomake vaatii haastattelijan läsnäolon (Vehkalahti Kimmo, 2008, s.11).

Kyselytutkimusta tehtäessä vastaan tulee ongelmia, koska vastaajat eivät aina vastaa todenmukaisesti. Lisäksi on haastavaa päästä siistiin, yhdenmukaiseen lopputulokseen ja näkemys tutkittavaan asiaan saattaa muuttua prosessin aikana (Immonen Heidi, 2010, s.14). Kyselyä tehtäessä vastaajilla on lähes aina samat lähtökohdat kyselyn alussa esim. opinnäytteen kyselyssä kaikki vastaajat olivat opettajia, jotka ovat käyneet metsäkartanon leirikoulussa vuonna 2013. Kysely lähetettiin heille sähköisesti, joka vaikeutti kyselyyn todenmukaista vastaamista.

4 Tutkimusongelmat

Opinnäytteessäni tutkin, miten voisin parantaa Metsäkartanon yön yli kestävien seikkailujen kiinnostusta. Ollessani Metsäkartanolla työharjoittelussa huomasin, miten leirikouluissa tehtiin vain kaksi tuntia kestäviä aktiviteetteja. Leirikouluaktiviteetteihin kuului mm. kankaanpainantaa, ongelmaratkaisurataa, seinä- ja korikiipeilyä, melontaa, olympialaisia, suopotkupalloa jne. Vaikka aktiviteetit olivat normaalista arjesta poikkeavia ja elämyksellisiä, eivät nuoret päässeet kokeilemaan niitä kovinkaan pitkään ja näin ollen aktiviteetista saatiin vain pintaraapaisu. Myös ohjaajien puute aktiviteeteissa oli ikävää, koska nuoret joutuivat odottamaan omaa vuoroaan suhteellisen pitkään.

Metsäkartanolla on alusta lähtien tehty seikkailullisia aktiviteetteja ja toimittu luontolähtöisesti, mutta vuosien aikana on ihmisten kiinnostus seikkailuihin lopahtanut ja mahdollista on myös, että oppilaita leirikouluun tuotaessa opettajien vastuu on nousunut niin korkeaksi, etteivät he uskalla ottaa leirikouluohjelmiin enemmän seikkailullisia aktiviteetteja.

Nuorisokeskuksissa on kehitelty K3-seikkailu, joka on jokaisen nuorisokeskuksen valikoinnissa leiriläisille. K3-seikkailu on intensiivinen seikkailuleiri, jossa haasteet ovat aitoja ja kokemukset kokonaisvaltaisia. K3 seikkailussa hyödynnetään seikkailukasvatuksen menetelmiä, joten menetelmä antaa uskoa omiin kykyihin ja ohjaa yksilöä positiivisempaan suhtautumiseen oppimista ja elämää kohtaan (<http://www.snk.fi/fi/palvelut/k3+seikkailu/>). K3-seikkailuleirillä ryhmä pääsee vieraseen ympäristöön ja seikkailukasvatuksen mukaan johdatetaan pois omalta mukavuusalueelta uuteen tilanteeseen. Leiri kestää koko viikon ja tuona aikana ryhmä tekee itse päätöksiä ja seikkaillee aivan oikeasti olosuhteiden armoilla.

Tällä hetkellä, vuonna 2013 tietääkseni Suomessa vielä, K3-seikkailua ei ole kertaakaan vedetty kokonaan oikeille asiakkaille. Muutamia erilaisia ja lyhempiä seikkailuja on tehty esim. Vasatokassa Inarissa ja Syötteellä Pudasjärvellä. Metsäkartanolla olemme miettineet, mistä johtuu tämä erittäin vähäinen kiinnostus tällaiseen seikkailulliseen leirikouluun. Eivätkö nykynuoret halua enää seikkailla vai onko seikkailut vain muuttuneet erilaisiksi? Onko opettajille langetettu liian suuri vastuu vai pelkäävätkö vanhemmat päästää lastaan luonnon armoille?

Metsäkartanolla olimme huolissamme siitä, että nykynuoriso haluaa vain diskoilla tai halutaan vain yhdeksi päiväksi linnanmäelle. Nuorisokeskukset kilpailevat nykyisin suurien huvipuistojen kanssa oppilasryhmistä.

Tämän pohjalta sain aloitettua keskustelun siitä, pitäisikö opettajilta kysellä, mitä mieltä he ovat leirikouluista ja varsinkin yön yli kestävästä retkistä. Keskustelun pohjalta laadin kyselyn, joka suunnattiin kevään ja syksyn 2013 leirikouluissa olleille opettajille.

4.1 Tutkimuksen alku- ja tiedonkeruuvaihe

Kysely tehtiin yhdessä Metsäkartanon ohjelmapalveluvastaavan ja toiminnanjohtajan kanssa. Ideoimme yhdessä tulevaa kyselyä keskustelemalla ja heittelemällä ideoita. Heiltä tuli myös muutamia ehdotuksia kysymyksien asettelusta ja siitä mitkä kysymykset ajaisivat Metsäkartanon etua ja toimisivat leirikoulujen kehitysprosessin apuna. Metsäkartanolla järjestetään joka vuosi kevät- ja syyskaudella leirikouluja, joten päätin ottaa yhteyttä 2013 vuoden leirikoulujen opettajiin. Opettajia oli 63 henkilöä, joten tavallinen haastattelu ei olisi ollut mahdollinen.

Toteutin kyselyn webropol kysely- ja tiedonkeruu ohjelmalla. Webropoliin olin tutustunut jo aikaisemmin Humanistisen ammattikorkeakoulun kautta erästä kurssia tehdessäni. Webropol on helppo ja yksinkertainen ohjelma, jolla pystyy tekemään hyvän kyselylomakkeen, vaikkei aikaisempaa taitoa olisikaan. Webropolissa voi tehdä erilaisia vastaus vaihtoehtoja kysymyksiin, jotka auttavat kyselyyn vastaamista. Kyselyitä lähetettiin webropolia käyttäen sähköisesti 63 kappaletta Metsäkartanossa v. 2013 leirikoulussa olleille opettajille. Sain yhteyden opettajiin Metsäkartanon sähköpostituslistalta.

Kyselyn jälkeen tein vastauksista raportin (liite 2), jota tarkastelin ja avasin teorioiden kautta. Raportin jälkeen pohdiskelen myös sitä, miksi päädyin kyseiseen tulokseen ja millaisia toimenpiteitä tarvitaan, jotta päästäisiin haluttuun tulokseen ja pystyttäisiin kehittämään Metsäkartanon yön yli kestäviä retkiä. Lopuksi pohdin jo olemassa olevia Metsäkartanon aktiviteetteja ja tulevia maastouudistuksista, josko niistä löytyisi ratkaisua leirikoulujen kehittämiseen.

4.2 Analysointi / kyselyn avaaminen

Kyselyn tarkoituksena oli kehittää Metsäkartanon toimintaa ja löytää mahdollinen syy siihen, miksi seikkailullisia aktiviteetteja ei haluta ottaa leirikouluihin. Alkuun kysely selvittää sukupuoli- ja ikäjakauman, mistä päin Suomea leirikouluihin on tultu ja sen, että onko opettaja itse luontoihmisiä ja viekö hän itse luokkaansa metsään. Kiinnitimme huomiota jo tarjolla oleviin leirikouluaktiviteetteihin ja niiden puutteisiin. Näin

saimme paremman käsityksen siitä, mitä toimintoja kannattaa säilyttää ja mitä jättää pois.

Leirikoulun yksittäisen ohjelman kestosta kysyessäni halusin tutkia mahdollisuudet pitkäkestoisen retken toteuttamismahdollisuuksista. Millainen on oppilaitten keskittymistaso. Halusin tietää minkä pituiseen ohjelman keston opettaja on valmistautunut ja mikä on kaikista paras yksittäisen ohjelman kesto. Esimerkiksi jos haluamme tarjota melontaa koko päiväksi, ovatko oppilaat kykeneviä tekemään sen. Peruskysymys ennakkoinformaatiosta on myös asetettava, jotta voidaan laskea pois informaation puute. Metsäkartanon väki nosti esiin myös muutamia kompastuskiviä, jotka vaikuttavat leirikoulujen onnistumiseen.

Metsäkartanolla halutaan myös tietoa siitä, haluavatko opettajat heidän leirikouluistaan teemallisia. Näin ollen siellä voisi järjestää teeman mukaisia seikkailuja - teemana tie: esimerkiksi vedensuodattamon tekeminen turpeesta. Samalla teemat auttaisivat oppaita paremman ja yksityiskohtaisemman suunnitelman tekemiseen ja ottamaan mukaan aktiviteetteja teeman mukaan. Nyt leirikoulut saavat itse päättää tai opettaja päättää, mitä oppilaat tekevät leirikouluissa. Tällainen menetelmä on sekä hyvä että huono, koska opettaja ei anna oppilaille päätäntävaltaa ja/tai opettaja voi vaihtaa ohjelmia päikseen ja valita itselleen sopivimmat ja vähemmän vastuuta kerryttävät ohjelmat.

Seikkailukasvatus on kokonaisvaltainen oppimisprosessi, joten halusin tuoda kyselyssä esille myös sen mitä positiivista seikkailu voi saada aikaan. Tällä kysymyksellä pyrimme saamaan opettajat tietoisiksi, ettei seikkailu ole pelkkiä vaaranpaikkoja, vaan se on myös opettavaista ja yksilöä kasvattavaa toimintaa.

Viimeisimmissä kysymyksissä pureuduin siihen, miksi metsässä yön yli kestäviä seikkailuja pitäisi tehdä ja millaisia turvallisuusriskejä seikkailulliset aktiviteetit tuovat. Halusin ottaa myös selville sen onko opettajalla mielestään liian suuri vastuu ja vähäinen korvaus nähden heidän työmääräänsä ja aiheuttaako se negatiivisen vaikutuksen suhtautumisessaan metsäseikkailuille.

5 Tutkimustulokset

Kyselyn loputtua sain webropolin kautta yhteenvedon ja raporttipohjan, jonka kautta voin analysoida tutkimustuloksia. Kaiken kaikkiaan sähköiseen kyselyyn vastanneita oli 22 henkilöä 63. ihmisestä. Vastausprosenttina se on 35,48 %. Itse odotin hieman suurempaa vastaajamäärää, koska kyse oli kuitenkin opettajista ja kyselyyn vastatessa pystyi myös osallistumaan majoituspaketin arvontaan.

Jaoin kyselyn kysymykset kolmeen osaan ja osissa kerrotaan aiheittain perustiedot, leirikoulun kehittämisestä ja yön yli kestävien aktiviteettien ongelmista. Tällaisella jaolla pääsin analysoimaan tutkimustuloksia lähemmin ja ryhmittäin.

5.1 Perustiedot

Kyselyssä ensimmäiseksi halusin tietää lähtökohdat sille, millaisia ihmisiä kyselyyn vastaa. Tiesin kyselyä tehtäessä, että kysely osoitetaan opettajille, jotka ovat olleet vuonna 2013 Metsäkartanon leirikoulussa oppilaidensa kanssa. Perustiedot on hyvä selvittää alkuun, koska sen jälkeen voidaan keskittyä olennaiseen.

Vaikka lähetin sähköistä kyselyä enemmän naisopettajille (35) kuin miehille (25), vastauksia tutkiessani huomasin että vastanneista naisia (12) ja miehiä (10) on suurin piirtein saman verran. Se kertoo, että molemmat sukupuolet ovat kiinnostuneita leirikoulujen tilanteesta. Ikäjakaumaraportissa hieman yllätti, tieto jossa lähes puolet vastaajista oli 50-60 -vuotiaita opettajia. Tämä mielestäni kertoo sen että vanhemman sukupolven ihmiset ovat valmiimpia viemään ja käymään leirikouluissa. He arvostavat leirikoulun tavoitteita ja virkistytymismahdollisuuksia, ehkä oman elämän ja kouluhistoriansa takia.

Kysyessäni vastaajilta, ovatko he luontoihmisiä, suurin osa vastasi myöntävästi. Ihmiset ovat luonto läheisiä ja arvostavat luonnossa liikkumista. Toisaalta vastatessa kysymyksiin on voinut käydä myös niin, että opettaja haluaa osoittaa vastaamalla kyllä, että hän on luonnonläheisempi kuin oikeasti on. Kysymyksestä numero 6. kuitenkin selviää, viekö opettaja luokkaansa metsäretkillä. Suurin osa vastanneista on

vienyt oman luokkansa ainakin päiväretkille metsään. Retket tarkoittavat esimerkiksi puolukkareissuja, liikuntapäiviä, mahdollisia lajintuntemustunteja luonnossa jne.

Kysymys 20. leirikoulujen kohteista kuuluu myös perustietojen ryhmään. Tällä kysymyksellä halusin tietää, ovatko opettajat valmiita viemään oppilaitaan leirikouluihin vai onko joku muu leirikoulun tapainen paikka mieleisempi kohde. 11/22 vastaajasta oli sitä mieltä, että he haluaisivat toteuttaa ja tulla oppilaidensa kanssa omavalintaiseen leirikouluun. Omavalintaisella he tarkoittavat, että he saisivat valita itse aktiiviteettinsa.

5.2 Leirikouluun liittyvät kysymykset

Leirikouluun liittyvillä kysymyksillä haluaisin tutkia sen, mikä leirikouluissa on jo hyvää ja missä olisi vielä parantamisen varaa. Metsäkartanolla on hyvä leirikoulupohja ja leirikoulujen jälkeen palaute opettajilta ja oppilailta on ollut positiivista.

Kyselyssä halusimme tuoda esille myös sen, voisiko jo nyt olleita leirikouluja parantaa esimerkiksi informaatiota lisäämällä, aktiiviteettien pituutta lisäämällä ja teeman ennakkoon valitsemisella. Noin puolet vastaajista haluaa säilyttää leirikoulujen ohjelmat 1-2 tunnin mittaisina. Tässä opettajat haluavat säilyttää koulumuotoisen tuntijaon, jotta päivät ja aktiiviteetit olisivat lyhyitä ja ytimekkäitä. Toisaalta opettajat haluaisivat myös, että aktiiviteetit yksilöllistettäisiin niin, että ryhmän ja toiminnan luonne olisivat tasapainossa. Metsäkartanolla emme kuitenkaan tunne ryhmiä ennalta ennen kun he tulevat leirikouluun. Ensimmäisten tuntien ja aktiiviteettien kautta saamme kuitenkin tietoa oppilaista ja heidän vahvuuksistaan, kiinnostuksistaan ja rajoitteistaan.

Opettajien mukaan Metsäkartano on antanut riittävästi informaatiota leirikoulun ohjelmasta ja sisällöstä. Kysymykseen vastasi myöntävästi 90 % vastaajista. Jos jotain kuitenkin leirikoulun ohjelman ja sisällön informaatiota pitäisi kehittää, niin opettajat ilmaisivat haluavansa tarkempia kuvauksia aktiiviteettien sisällöstä. Tarkastellessani Metsäkartanon leirikoulujen ohjelmapalvelutietoja, joiden kautta leirikoululaiset ja opettajat valitsevat aktiiviteetit löysin samoja puutteita kuin opettajat. Aktiiviteeteissa olisi kiva olla hieman pidempi selostus siitä, mitä ne pitävät sisällään ja mitä kysei-

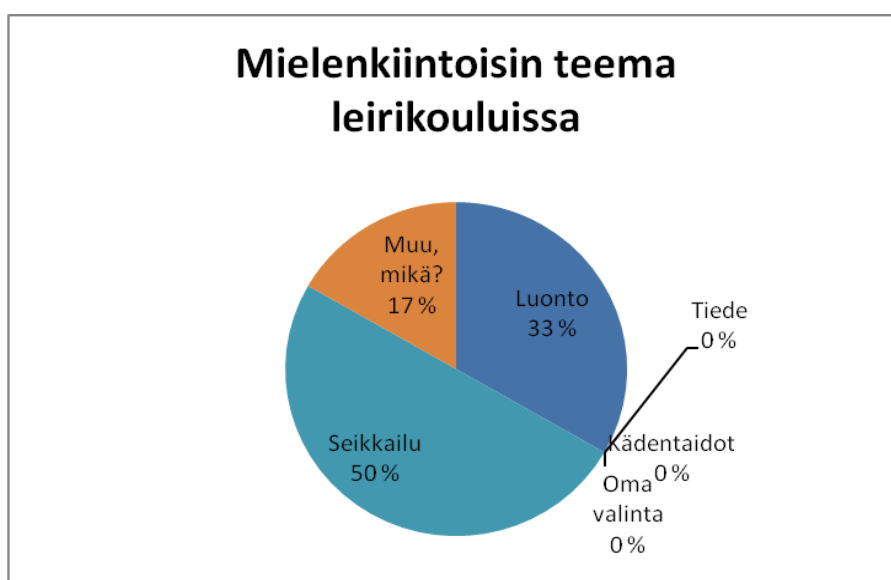
seen aktiviteettiin kuuluu. Tarinamuotoinen minä kerronta auttaisi ihmisiä huomaamaan, millaisia ja miten kivoja aktiviteetteja Metsäkartanolla on leirikouluille tarjota (<http://www.metsakartano.com/wp-content/uploads/2012/06/Moduulihinnat-2013.pdf>).

Metsäkartanon työntekijät halusivat tietää, olisiko jonkinlaisen teeman sisällyttäminen leirikouluun avannut uusia mahdollisuuksia seikkailullisille ja yön yli kestäville aktiviteeteille. Vastaukset tämän kysymyksen kohdalla menivät melkein tasan. Luulen, että suurin osa on tyytyväinen siihen, ettei leirikouluja teemoitella, koska silloin he itse saavat valita leirikouluun tulevat aktiviteetit. Toisaalta leirikoulun teemoittelulla saisi aikaan oppimiskokemuksia tietyltä aihealueelta esimerkiksi, luonnontuntemuksesta. Kyselyssä ehdotettiin teemoja, joita opettajat mahdollisesti haluaisivat leirikouluilleen. 50 % vastasi, että he haluaisivat teeman olevan seikkailu. Kysymyksessä en määrittellyt, mitä seikkailu pitää sisällään, mutta yleensä seikkailuun mielletään esimerkiksi melonta, seinäkiipeily, ulkona oleminen jne. Niin kuin aikaisemmin teorioissani otin esille, seikkailu on kokonaisvaltainen oppimisprosessi, johon sisältyy epävarmuus tulevasta. Se on haasteellista ja tavoitteellista toimintaa. Sitä voi käyttää virkistyskäyttöön, mutta oppilaiden kanssa seikkailtaessa on otettava huomioon, että joillekin oppilaille/asiakkaille seikkailu on haastavaa ja saattaa aiheuttaa epäseikkailuja fyysisten ponnistelujen tai henkisen kamppailun kautta.

Leirikouluissa olisi hyvä käyttää yksilön kasvun ja ohjaajan toiminnan mallia, jonka on kehittänyt Nadler ja Luckner (1997) ja jota kuvataan Rädyn (2005) kirjassa. Yksilön kasvun malli jaetaan neljään eri osa-alueeseen; turvan, jouston, kasvun ja vaaran alueeksi. Turva-alueella ihminen tuntee turvallisuuden tunnetta ja hän kontrolloi tilannetta. Turvan alueeseen liitetään tutut ja vanhat toimintamallit, joiden kanssa yksilön on helppo toimia. Jouston alueelle siirryttäessä ihmiselle kasvaa jännityksen tunne, koska eteen tulee uusia asioita, joita mahdollisesti yksilö ei ole koskaan kokeillut (esim. köysilaskeutuminen). Jouston alueella ihminen voi haluta takaisin turvalliseen toimintamalliin ja palata turva-alueelle tai hän voi hakeutua kohti kasvua, muutosta ja uudelleenrakentamista. Tällä alueella ihminen joutuu jo ponnistelemaan aktiviteetin saavuttamiseksi niin fyysisesti kuin henkisesti. Jouston alueella ohjaajan on hyvä pitää kokemus positiivisena ja kannustaa yksilöä suorituksessa. Hän voi tarjota mahdollisia ratkaisuja ja tukea yksilöä aktiviteetin aikana. Kasvun alueella on saavutettu ja tehty mahdollinen aktiviteetti ja näin ollen saatu positiivinen kokemus uudesta asi-

asta. Kasvun alueella reflektoidaan ohjaajan kanssa siitä, miltä tuntuu ja miten aktiviteetti meni omasta mielestä. Reflektointi on tärkeää, koska se vahvistaa meidän omaa oppimistaan. Vaaran alueelle joutuessaan ihminen kokee liiallista ahdistusta, pelkoa, hallitsemattomuutta jne. Näin ollen kynnyks uuteen aktiviteettiin kasvaa ja saattaa synnyttää jopa elinikäisiä traumoja. Ohjaajalla on iso rooli siinä, ettei päästä yksilöä vaaran alueelle (Räty, 2011, s.35-39). Tätä kasvumallia käyttäessä pysyisimme yksilöllistämään aktiviteettia ja muistamaan ohjaajana positiivisen asenteen, kannustamisen ja yksilön tukemisen.

Opettajille olisi hyvä selittää seikkailun konsepti ja mitä seikkailukasvatus on. Silloin he pystyisivät toteuttamaan sitä myös omassa luokassaan jo ennen leirikouluun tuloa.

Kuva 3. Mielenkiintoisin teema leirikouluissa, kaavio kysymyksestä 11.

Vastaajat olivat myös laatineet itse hyviä teemoja kuten yrittäjyys, ryhmäytyminen, sosiaaliset taidot ja aggressionhallinta (ART). Tällaisia teemoja voisi harkita, koska nämä teemat auttaisivat nuoria tulevaisuudessa. Metsäkartanolla voisi järjestää yrittäjäpäiviä, jolloin paikalliset yrittäjät tulevat esittelemään toimintaansa ja kertomaan, oppilaille miten he ovat päätyneet tälle alalle. Oppilaat ovat yleensä kiinnostuneita ohjaajan työstä, koska se heidän silmiin vaikuttaa mukavalta. Joten ohjaajat voisivat kertoa enemmän oppilaille, millainen tausta heillä on ja miksi ovat päätyneet juuri Metsäkartanolle töihin. Tämä vaatisi ohjaajalta leirikoululaisten kanssa vietettyä aikaa

esimerkiksi leirinuotiolla, joka ei ole vakituksena ohjelmana leirikouluissa. Metsäkartanolla tehtyjen aktiviteettien kautta porukka ryhmäytyy, joten ylimääräisen ryhmäytymisen järjestäminen olisi turhaa. Usein oppilaat ovat myös leirikouluun tullessaan kuudennella luokalla, joten he tuntevat toisensa entuudestaan.

Kysymyksessä 12. kysytään opettajilta, haluavatko he lähteä luokkansa kanssa metsäleirikouluun (metsäleirikoululla tarkoitetaan seikkailullista leirikoulua metsässä, yön yli yöpymisiä ja vaellusta). Vastauksista suurin osa oli myöntäviä vastauksia. Olisin voinut sisällyttää kysymykseen vielä jatkokysymyksen, koska kyllä vastauksien määrä oli suuri. Suurin osa opettajista ei lähde tekemään ja toteuttamaan metsäleirikouluja, itse joten lisäkysymys olisi ollut tarpeen.

Kyselyssä kävi ilmi myös, että opettajien mielestä seikkailullisen metsäleirikoulun positiivisin puoli oli ryhmäytyminen ja toisena tärkeänä seikkana ulkona oleminen. Kysymyksen esille tuomisella halusin korostaa myös itsetunnon ja itsevarmuuden lisääntymistä, mutta opettajat eivät pitäneet sitä niin tärkeänä. Tärkeää on ottaa huomioon myös yksilön kehitys leirikoulun aikana, vaikka aktiviteetit jäävätkin lyhyeksi eikä kunnan kasvun prosessia heti synny. Seikkailu voi kuitenkin kasvattaa hieman yksilön ongelmaratkaisutaitoja, aloite-kykyä, riskin sietokykyä ja epäonnistumisen merkityksen pienenemistä.

5.3 Yön yli kestävien aktiviteettien ongelmat

Kun lähdemme tarkastelemaan raportissa yön yli kestävien aktiviteettien ongelmia, sain selville leirikouluihin liittyviä muita ongelmia, jotka vaikuttavat leirikoulujen järjestämiseen.

Kysymyksessä 14. tarkastellaan, millaisia mahdollisia syitä on, ettei yön yli kestäviä seikkailuretkiä tehdä niin paljoa. Suurin osa vastanneista kertoi opettajilla olevan liian suuri vastuu. Opettaja joutuu olemaan koko leirikoulun ajan 24/7 oppilaiden kanssa ja vahtimaan heitä. Hän saa tästä saman verran palkkaa kuin olisi opettamassa omassa luokassa. Vastuu ja sen korvaus eivät tässä tapauksessa kohtaa. Opettajan vastuu leirikoulussa kasvaa erittäin suureksi, vaikka leirikouluihin mukaan saattaa lähteä

oppilaiden vanhempia tai toinen opettaja. Kuitenkin aina, jos jotain tapahtuu, vastuu on opettajalla. Tämä vaikuttaa leirikoulun ulkopuolisiin ohjaajiin sekä positiivisesti että negatiivisesti. Toisaalta ohjaajan ei tarvitse pitää huolta oppilaista kuin vain aktiviteetin aikana, mutta aktiviteetteihin tulevat opettajat saattavat toimia liiallisena auktoriteettina ja mahdollisesti pilata joidenkin oppilaiden mahdollisuuden avautua aktiviteetin aikana. Toinen suuri ongelma oli koulujen rahatilanne. Vaikka leirikouluihin osallistumien on kirjattu opetussuunnitelmaan, kunnat eivät panosta leirikouluihin taloudellisesti. Näin ollen leirikoulujen määrät, siellä vietetyt päivät ja haastavammat aktiviteetit pienenevät ja vähenevät koko ajan.

”Koulun ylläpitäjä – useimmiten kunta - saa valtionosuutta opetustoimen käyttökustannuksiin. Laskennallisiin yksikköhintoihin perustuvassa rahoitusjärjestelmässä rahoituksen käyttö ei ole sidottu rahoituksen myöntämis- ja laskentaperusteisiin, mikä mahdollistaa ylläpitäjien itsenäisen päätösvallan resursseja kohdennettaessa. Perusopetuksessa yksikköhinnat oppilasta kohden lasketaan joka neljäs vuosi toteutuneiden valtakunnallisten kokonaiskustannusten perusteella. Koulujen opetussuunnitelman ja vuotuisen suunnitelman mukaisen retki- ja vierailutoiminnan järjestämisestä aiheutuneet kuljetus- ja pääsymaksukulut ovat osa kunnan opetustoimen kustannuksia. Ylläpitäjän päätösvallassa on siis osoittaa kouluille taloudellisten edellytystensä puitteissa resurssit retkiä, leirikouluja ja vierailuja varten” (Ote opetushallituksen tiedotteesta 4/2006).

Samalla leirikoululaiset joutuvat itse keräämään leirikoulukassaan menevät maksut esimerkiksi myymällä wc-paperia, karkkia, pipareita. Tämä toisaalta edesauttaa leirikoulun järjestämismahdollisuuksia, mutta rajoittaa joidenkin perheiden tasa-arvoista osallistumista, koska näillä perheillä ei ole tarpeeksi ylimääräistä rahaa leirikouluihin.

Edellistä kysymystä tarkennettiin ja vastaajat laittoivat tärkeysjärjestykseen tärkeimmät syyt yön yli kestävien retkien ongelmista. Noin 17 % vastaajista oli sitä mieltä, että opettajalla on liian suuri vastuu viedä ryhmäänsä ulos nukkumaan. Tämä ongelma voisi helpottua sillä, jos ryhmä olisi yötä ulkona lähimetsässä tai vain kilometrin päässä päärakennuksesta ja leirikoulun ulkopuolinen ohjaaja olisi heillä koko yön käytettävissä. Toisaalta opettaja ei voi luovuttaa vastuutaan kenellekään muulle ja hän on kuitenkin aina – kuten on jo todettu - vastuussa siitä, jos jollekin tapahtuu jotain.

Opettajat olivat huolissaan myös sääolosuhteista (13 %) ja turvallisuusriskeistä (12 %). Ohjaajat eivät pysty vaikuttamaan säähän leirikoulun aikana, mutta ainakin Met-

säkartanolla ohjaajat ovat joustavia. Sään ollessa maastossa yöpymisen kannalta haasteellinen, voidaan vaihtaa aktiviteettia niin, että ollaan sisällä tai suojassa. Toisaalta leirikoululaisille on enakkoon lähetetty varustelista, jossa kerrotaan sääolosuhteisiin sopivista vaatteista. Nykypäivän nuorilla ei kuitenkaan löydy kunnollisia ulkovaatteita, vaan he puukeutuvat aina pikku kangas kenkiin, huppariin, ylisuuriin tai tiukkoihin housuihin ja lippalakkiin. Turvallisuusriskeistä (kanootin kaatumisesta, kastumisesta, liukastumisesta jne.) ollaan aina huolissaan, koska niissä ne isoimmat haaverit tapahtuu. Leirikoulun ulkopuolisten ohjaajien ammattitaito on hyvä, mutta ehkä opettajien ja asiakkaiden pitäisi luottaa heihin enemmän. Metsäkartanolla ollessani harjoittelussa kuulin, että joku vuosi takaperin oli eräällä ryhmällä kaatunut yksi kanootti Yläkeyrityjärvellä melonta aktiviteetin aikana. Opettaja oli siitä pelästynyt ja säikähtänyt, vaikka ohjaaja oli pelastanut ja tehnyt kaikki toimet osaavasti eikä mitään vahinkoa oppilaille ollut tullut. Seuraavana vuonna sama opettaja ei enää tullut leirikouluun ja koulu jätti melonnan kokonaan pois leirikoulu ohjelmasta.

Kun avaamme turvallisuusriskejä koskevaa kysymystä, vastaajia mietityttää eniten henkiseen turvallisuuteen sekä erävalineisiin liittyvät riskit. Aktiviteetissa on pelkoa siitä että joitain vakavaa tapahtuu. Emme voi laskea aktiviteetteja riskittömiksi, mutta voimme ohjeistaa ja olla turvaamassa aktiviteetin aikana oppilaita. Tällöin riskin mahdollisuus pienenee. Riskejä ovat tekijät, jotka vähentävät turvallisuutta tai turvallisuuden tunnetta. Seikkailutoiminnoissa turvallisuutta tarkastellaan yleisesti fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen turvallisuuden näkökulmista. Fyysistä turvallisuutta voidaan taata helposti, esimerkiksi oman kehon kunnossa pitämisellä, varusteiden oikeaoppisella säilyttämisellä ja huollolla sekä vammojen välttämällä aktiviteetin aikana. Psyykinen turvallisuus tulee siitä, kun yksilö tuntee hallitsevan kokemusta ja aktiviteetin aikana vältetään pelkojen ja traumojen tuleamista. Hyvinvointi ja ryhmään kuulumisen tunne tuo yksilölle sosiaalista turvaa, mutta samalla on vältettävä yksilön eristäytymistä ja riippuvuutta (Kivelä, Lempinen, 2009, s.24).

Kohdassa 17. kysyin suoraan, vastaako leirikoulun työmäärä ja vastuu opettajien saamaa korvausta leirikoulusta. Kysymys oli aika itsestään selvä, joten enemmistö vastauksista oli negatiivisia. Kysymykseen olisi voinut liittää avoimen kysymyksen siitä, miten voisimme Metsäkartanon puolesta auttaa opettajia laskemaan heidän työmääräänsä ja vastuuta. Puolet vastaajista kuitenkin väittää seuraavassa kysy-

myksessä, että vähäinen korvaus leirikoulussa olost ei vaikuta mitenkään leirikouluun.

Toin viimeisessä kysymyksessä vastaajille mahdollisuuden mielipiteeseen siitä, voiko leirikoulun ohjaaja ottaa enemmän vastuuta ryhmästä. Suurin osa vastaajista 16/22 oli kuitenkin sitä mieltä, ettei vastuuta voi jakaa. Tämä vastuun jakamattomuus tuli useasti esille vastauksissa.

6 Johtopäätökset

Kyselytutkimuksessa opettajat nostivat esille omia kehitysideoitaan leirikoulujen kehittämiseksi. Lisäksi kyselytutkimuksen tuloksena erottui selkeästi kaksi suurinta ongelmaa, miksi opettajat eivät lähde oppilaidensa kanssa metsäleirikouluun ja yön yli kestäville retkille. Nämä ongelmat eivät ole niinkään Metsäkartanosta riippuvaisia, vaan ongelmat tulevat opetussuunnitelmasta, kuntien rahanjaosta ja opettajille kuuluvasta vastuusta.

Vaikka leirikoulut on kirjattu opetussuunnitelmaan, ei niihin yleensä löydy rahaa. Oppilaat joutuvat itse keräämään rahat leirikoulua varten ja tämä karsii näin ollen joitakin perheitä, joilla ylimääräistä rahaa ei ole. Toki on keksitty keinoja parantaa rahan keruuta myyjäisillä, diskoilla, wc-paperin, karkin ja keksien myynnillä ja joskus jopa kuukausirahan keruulla. Tällaiset toimintatavat auttavat koululuokkaa pääsemään leirikouluun. Niin kuin erään kyselyyn vastannen mukaan:

”Leirikoulu olis tosi mukava ja kiva kaikille osapuolille, mutta rahoitus on ainainen ongelma. Kaupunki ei anna senttiäkään, ei matkoihin eikä majoituksiin, vaikka opetussuunnitelmaan tällaiset kuuluvatkin. Siis se jää vanhempien kontolle ja kaikilla ei todellakaan ole varaa maksaa muutama päivän juttuja. Monella on useampi lapsi. Vanhemmat eivät ehdi toimia kerääjinä ja alakoululaiset eivät nykyaikana voi olla myyntimiehinä” (Kyselyyn vastaaja 1, liite 2)

Kyselyssä kävi ilmi että opettajat pitivät esim. K3-seikkailujen hintatasoa liian korkeana. Nykyisellä mentaliteetilla kalliimmalla rahalla pitäisi saada enemmän eli miksi

maksaa yöstä metsässä, kun saa samalla hinnalla omassa makuuhuoneessa lakanoineen nukkua?

Toiseksi suureksi ongelmaksi kyselyn tuloksista paljastui siis opettajan vastuu. Metsäkartanolla emme pysty vaikuttamaan siihen mitä, opetushallituksessa on määrätty opettajan vastuusta. Toki pystymme auttamaan vastuun jakamisessa, mutta viime kädessä vastuu on aina opettajan. Voimme siis vain helpottaa opettajan oloa turvaamalla aktiviteetit ammattimaisesti ja olemalla extra auktoriteettina. Vastuukysymyksessä nousee esille myös se, etteivät opettajat saa riittävää korvausta leirikouluissa ollessaan. Tämä kietoo raha- ja vastuuongelman käsi käteen, niin kuin eräs toinen kyselyyn vastaaja sen sanoiksi laittaa:

”Mitäpä se opettaja pienellä palkalla haluaisi metsään nukkumaan, jos samalla palkalla saa rauhassa sängyssä katon alla nukkua. Vapaapäiviä tai rahaa kun ei ylimääräisistä tehdyistä tunneista saa, niin miksi riskeeraamaan hulinaporukan kanssa ja yöunia menettää” (Kyselyyn vastaaja 2, liite 2).

Yleiskuva palautteesta on kuitenkin positiivinen. Voisi sanoa, että Itä-Suomessa leirikouluja arvostetaan ja niihin halutaan palata joka vuosi uudestaan. Vaikka kehitettävää aina löytyy niin leirikoulujen informaatiosta, aktiviteeteista ja ohjaajien toiminnasta. Ne koetaan kuitenkin hyvin tärkeäksi toiminnaksi lasten ja nuorten kasvun kehittäjinä. Kyselyn kautta saimme tietoon kehitysideoita ja parannusehdotuksia, joita voimme tulevaisuudessa pohtia ja kehittää. Kyselyyn vastanneista opettajista osa olisi halunnut jo leirikouluohjelmaa valittaessaan aktiviteeteista tarkempaa kuvausta. Heidän mielestään aktiviteetin sisältöä voisi kuvailla selkeämmin ja ehkä jonkun leirikoululaisen kokemuksen kautta. Silloin informaation vastaanottaminen olisi oppilaalle myös helpompaa, mielekkäämpää ja samaistuminen tulevaan aktiviteettiin myös helpompaa. Kyselyn palautteissa mainittiin erityisesti aktiviteettien pituus ja niihin muodostuneet pitkät jonotusajat. Esimerkiksi köysi- ja korikiipeilyssä oppilaat pääsevät vuorollaan kokeilemaan aktiviteettia ja sillä aikaa muut joutuvat istumaan penkillä. Kyselyyn vastanneet opettajat olisivat halunneet Metsäkartanon kehittävän myös iltaohjelmaansa. Tässä voisi olla ideaa nuotio piireille ja reflektoinneille. Tällöin saisimme leirikoulussa kehitettyä myös yksilön oppimisprosessia seikkailukasvatuksen keinoin.

7 Pohdinta / Ratkaisuja

Haluan pohdinnan jakaa kahteen osaan, jossa toisessa osassa tarkastelen, kuinka hyvin opinnäytteeni toteutui, kuinka luotettava kysely oli ja olisiko kyselyä voinut parantaa jotenkin ja toisessa osiossa käsittelen millaisia mahdollisia ratkaisuja leirikouluihin kohdistettuihin ongelmiin ja epäkohtiin.

7.1 Pohdintaa kyselyistä

Opinnäytteeseeni liittyi monta erilaista vaihetta. Työharjoittelussa ollessani kävimme monia keskusteluja siitä, miten leirikouluja pystyttäisiin kehittämään. Tällaiset keskustelut olisi ollut hyvä tallentaa jotenkin. Harjoitteluni alkuvaiheessa halusin tuottaa 1,5 päivää kestävästä aktiviteetistä, joka auttaisi Metsäkartanoa tuottamaan enemmän seikkailullisia leirikouluja ja yön yli kestäviä aktiviteetteja. Tähän en kuitenkaan saanut myöntävää vastausta Metsäkartanolta ja päädyin vain tutkimaan mahdollisuuksia kehittää leirikouluja. Tällaisen kyselytutkimuksen tekeminen ei itselle ollut kovin helppoa ja oli hieman uuttakin. Tavoitteena opinnäytetyölläni oli kuitenkin kehittää Metsäkartanon leirikoulutoimintaa ja etenkin metsäleirikoulujen kiinnostuvuutta. Opinnäytetyössäni pääsin tavoitteeseeni, mutta kyselytutkimusta olisin voinut kehittää enemmän ja kysymykset olisi voitu kohdentaa paremmin.

Kyselytutkimus tehtiin noin 60. opettajalle, mutta vain noin 25 vastasi kyselyyn. Tämä osoittaa sen, ettei kyselyllä saatu kiinni kaikkia mahdollisia potentiaalisia vastaajia. Tuloksista tuli näin ollen vain pintaraapaisu. Toki pari keskeistä ongelmaa ja kehitys-ideaa saatiin kerättyä vastausten vähyydestä huolimatta. Tutkimuksen painavimpina tuloksina nousi esille, että syitä leirikoulun väliin jättämiselle tai osallistumattomuudelle on mm. budjetti ongelmat ja opettajan vastuu.

Opettajan vastuu nousi toiseksi isoksi ongelmaksi. Puolet vastaajista väitti, ettei vastuu ja siitä saama korvaus vaikuta mitenkään leirikouluihin osallistumiseen, mutta tässä luulen että näin ei kuitenkaan ole. Opettajat ovat leirikoulussa vastuussa oppilaistaan vuorokauden ympäri. Tätä vastuuta he eivät voi jakaa ohjaajan tai muun tahon kanssa, koska opettaja on aina ensikädessä vastuussa oppilaistaan, jos jotain

tapahtuu. Vastuukysymyksessä voimme toki olla opettajan tukena ja antaa hänelle kuitenkin mahdollisuus nauttia leirikoulusta aktiviteeteissa mukana ollessaan.

Kyselytutkimuksessani olisin voinut keskittää kysymyksiä enemmän leirikoulujen parantamisedotuksiin kuin kysyä itsestään selviä kysymyksiä. En varmasti ole kysynyt kaikkea, mitä olisin voinut kysyä. Tutkimukseni piti tehdä lyhyessä ajassa, joten kaikkea en ehtinyt ottaa huomioon. Aina jää jotain parantamisen varaa. Olisin voinut olla enemmänkin yhteydessä Metsäkartanoon kyselyn tiimoilta, mutta heidän aikataulut olivat kiireisiä ja vastausta ei tullut nopeasti. Jouduimme hoitamaan paljonviestittelyä sähköpostin avulla, joten se myös hankaloitti asiaa.

Tutkimuksesta olisi voinut tehdä haastattelun, mutta tulosten luotettavuus olisi kärsinyt siinä enkä olisi saanut niin isoa porukkaa kasaan. Jos olisin tiennyt opinnäytteeni aiheen jo aikaisemmin, olisin voinut leirikoulujen aikoihin kysyä opettajilta muutamia kysymyksiä ihan henkilökohtaisesti. Määrällinen tutkimus ei itselle ole se mieluisin tutkimusmenetelmä, koska sillä ei konkreettisesti voi vaikuttaa asioihin. Olisin itse , että olisin pystynyt tuottamaan jotakin toiminnallisesti, vaikka vain lisänä tähän opinnäytetyöhön. Toisaalta se olisi tarkoittanut että opinnäytteeni olisi pursunnut liian laajaksi ja varsinainen aihe olisi jäänyt toiminnallisen osuuden jalkoihin.

7.2 Ratkaisuehdotuksia kyselyn pohjalta

Tässä luvussa on muutamia ratkaisuja siitä, mitä kannattaisi tehdä kyselytutkimuksessa kohtaamilleni ongelmille ja millaisia mahdollisia ratkaisuja niihin olisi.

Kunnat eivät rahoita koulujen leirikoulutoimintaa, vaikka leirikoulutoiminta kuuluu opetussuunnitelmaan. Rahoitus on monille perheille myös ongelma, koska ei ole varaa maksaa jokaisen lapsen leirikoulua omasta pussista. Metsäkartanon olisi katsottava omien leirikoulujen hinnastoja ja suunnitella tarkemmin millaisia aktiviteetteja oppilaat eniten haluavat tehdä. Näin saataisiin karsittua pois niitä aktiviteetteja, joilla ei ole menekkiä. Pohtiessani millaisia ratkaisuja voisi kehittää kyselyssä nousseille ongelmille, päällimmäiseksi nousee leirikoulujen ja etenkin metsäleirikoulujen rahoitus. Voisimmeko Metsäkartanolla tehdä kokeiluluontoisia metsäleirikouluja halvempaan hintaan, jossa kokeiltaisiin aktiviteetit, paikat, majoitukset yms.? Näin ollen sai-

simme kasvatettua metsäleirikoulujen määrää ja innostusta niihin. Pystyisivätkö koulut hankkimaan rahoitusta säätiöiltä, jotta pääsisivät osallistumaan leirikouluun? Silloin ei leirikoululaisten itse tarvitsisi hankkia rahaa ja ne rahattomammankin perheet pääsisivät osallistumaan tasa-arvon nimissä.

Voisimme järjestää nykyisten leirikoulujen ohella tai sisällyttää leirikouluihin seikkailullisia kilpailuja, joihin sisältyisi yksi yö metsässä. Vaikka oppilaille ei tähän olisi omia varusteita kuten makuupussia tai makuualustaa niin Metsäkartanolta löytyy varastoistaan talvimakuupusseja ja alustoja. Myös mahdollinen yhteistyö Hyvärilän nuorisokeskuksen kanssa olisi tämän tiimoilta helppo järjestää. Yksi ja puoli päiväinen seikkailun ei tarvitsisi olla haastava ja siihen voisi sisällyttää leirikoulussa jo olleita aktiviteetteja. Yöpyminen tapahtuisi metsässä teltoissa, mutta lähellä nuorisokeskusta, jotta opettajan ei tarvitsisi lähteä itse metsään yöksi. Tällöin vastuu siirtyisi leirikoulun ohjaajalle, joka turvaisi nuorten yön metsässä.

Metsäkartano on järjestänyt jo pitkään seikkailullisia seminaareja, toiminta pajoja ja kursseja, mutta nämä eivät ole saaneet opettajia kiinni ja innostumaan seikkailukasvatuksesta. Olisiko tämän pohjalta mahdollista lähteä toteuttamaan seikkailukasvatuksen koulutusta opettajille? Kurssin ei tarvitsisi olla pitkä, mutta se ei saisi jäädä pelkäksi teoriaksi.

Jos jatkoa ajatellaan, voisi Metsäkartanolle suunnitella jonkunlaisen tapahtuman opettajille, jonka kautta he oppisivat, mitä Metsäkartanon leirikouluissa tehdään. Tämä auttaisi markkinoimaan leirikouluja ja opettajat saisivat enemmän informaatiota aktiviteeteista. Koulutuksessa voisi olla lisänä seikkailukasvatuksen teoriaa ja helpoja harjoitteita, joita opettajat voisivat soveltaa kouluun. Metsäkartano voisi oppilaille puolestaan järjestää tutustumiskäyntejä ja kertoa millaista toimintaa siellä tehdään.

Kaiken kaikkiaan tutkimuksen raporttia voidaan hyödyntää Metsäkartanon leirikouluja kehitettäessä. Siitä on apua jo nyt voimassa olevien leirikoulujen suunnittelussa ja parantamisessa. Leirikoulujen kokonainen uudistaminen ei tällä hetkellä ole ajankohtaista, mutta hienosäätöä voi aina tehdä. Toivoisin, että Metsäkartanolla testailtaisiin uusia mahdollisia aktiviteetteja ja ehkä jopa yön yli kestäviä retkiä. Olisi hienoa, jos

tulevaisuudessa leirikouluista saataisiin enemmän luonnonläheisiä ja kasvatuksellisia esimerkiksi seikkailukasvatuksen avulla.

LÄHTEET

Painetut lähteet

Coombes, Hilary, Research Using IT, PALGRAVE Houndmills, 2001 Basingstoke, Hampshire

Hopkins David, Putnam Roger, Personal growth through adventure, 1993

Immonen Heidi, Opinnäytetyö: Kyselytutkimus tietojenkäsittelyn alumneille, 2010, Tampereen ammattikorkeakoulu

Karppinen Seppo J A, Seikkailullinen vuosi haastavassa luokassa, Etnografinen toimintatutkimus seikkailu- ja elämyspedagogiikasta, 2005, Oulun yliopisto, Oulu

Karppinen Seppo, Laatomaa Timo (toim.), Seikkaillen elämyksiä, Seikkailukasvatuksen teoriaa ja sovelluksia, 2007, Lapin yliopistokustannus

Lindholm Päivi, Väisänen Jorma, Seikkailutoiminnan kehitykselliset ja terapeuttiset tavoitteet: Kehityopsykologinen ja psykiatrinen näkökulma seikkailutoimintaan, teoksessa Seppo J.A. Karppinen, Timo Laatomaa (toim.), Seikkaillen elämyksiä 2, Elämyksen käsitehistoriaa ja käytäntöä, 2010, Rovaniemi

Pete Bunyan, Models and milestones in adventure education, teoksessa Berry Matt, Chris Hodgson, Adventure education: An introduction, Routledge, 2011

Ritva Fossi, Sanna Jokinen, Mitä on seikkailukasvatus: Katsastus seikkailukasvatuksen perusteisiin, 1997, Jyväskylän yliopisto

Räty Kimmo, Elämyspedagoginen ohjaaminen, Ajatuksia kokemuksellisesta oppimisesta, 2011

Vehkalahti Kimmo, Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät, 2008, Tammi Helsinki

Verkkolähteet

Jyväskylän yliopisto, määrällinen tutkimus, viitattu 22.10.2013,

<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/maarallinen-tutkimus>

Metsäkartanon Leirikoulun ohjelmapalvelut 2013, viitattu 29.10.2013,

<http://www.metsakartano.com/wp-content/uploads/2012/06/Moduulihinnat-2013.pdf>

Opetushallituksen tiedote, 4/2006, viitattu lokakuu 2013,

http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/ohjeita_koulutuksen_jarjestamiseen/perusopetuksen_jarjestaminen/kouluretket_ja_leirikoulut

Opinnäytetyö: Seikkailullinen vuosi haastavassa luokassa

Suomen nuorisokeskukset, 2011, nuorisokeskusverkosto, viitattu elokuu 2013,

www.snk.fi/fi/toiminta/nuorisokeskusverkosto/

Suomen nuorisokeskukset, 2011, K3-seikkailu, viitattu elokuu 2013,

<http://www.snk.fi/fi/palvelut/k3+seikkailu/>

Tilastokeskus, laadullisen ja määrällisen tutkimuksen erot, viitattu 22.10.2013,

<http://tilastokeskus.fi/virsta/tkeruu/01/07/>

LIITTEET

Liite 1. Kyselypohja

Liite 2. Raportti

Liite 1. Kyselypohja

1. Yhteystiedot
2. Sukupuoli
 - a. mies
 - b. nainen
3. Ikä
 - a. 20-30
 - b. 30-40
 - c. 40-50
 - d. 50-60
 - e. 60-70 vuotta
4. Mistä päin Suomea tulet?
 - a. Etelä-Suomi
 - b. Itä-Suomi
 - c. Keski-Suomi
 - d. Länsi-Suomi
 - e. Pohjois-Suomi
5. Oletko itse luontoihmisiä?
6. Oletko vienyt luokkaasi metsään?
 - a. En ole
 - b. Kyllä päivä reissulle
 - c. Kyllä yön yli kestäville reissuille
7. Mikä mielestäsi on yksittäisen leirikouluohjelman sopivin kesto?
 - a. 45 min
 - b. 1-2 tuntia
 - c. 3-4 tuntia
 - d. 4->
 - e. Riippuen ryhmästä ja toiminnan luonteesta
8. Saitteko mielestänne ennakkoon riittävästi informaatiota leirikoulun ohjelmasta ja sisällöstä?
9. Joe ette, mistä asioista leirikoulun järjestäjän pitäisi informoida ennakkoon enemmän opettajia ja/tai oppilaita?
 - a. Varusteista
 - b. Olosuhteista (sää, maasto jne.)
 - c. Aktiviteettien sisällöstä

- d. Yleisistä erätaidoista (mm. jokamiehen oikeudet)
 - e. Säännöistä leirialueella
 - f. Muusta, mistä?
10. Haluaisitko että leirikouluissa olisi jokin teema?
11. Jos kyllä, niin mikä seuraavista teemoista vaikuttaisi mielenkiintoisimmalta
- a. Luonto
 - b. Tiede
 - c. Kädentaidot
 - d. Oma valinta
 - e. Seikkailu
 - f. Muu, mikä?
12. Haluaisitko lähteä luokkasi kanssa seikkailulliseen metsäleirikouluun? (Metsäleirikoululla tarkoitetaan vaellusta, metsässä tapahtuvaa yöpymistä jne.)
13. Merkitse 1-5 seikkailullisen metsäleirikoulun positiiviset vaikutukset? (1 ollessa vähäinen ja 5 ollessa suuri).
- a. Itsetunnon ja –varmuuden kohoaminen
 - b. Ryhmytyminen
 - c. Luonnontuntemus
 - d. Uusien taitojen kokeilu
 - e. Ulkona oleminen
14. Mistä luulet johtuvan maastossa yön yli kestävien seikkailuretkien kiinnostuksen vähyyden tai puutteen?
- a. Lapsilla ennakkoluuloja olosuhteista
 - b. Vanhemmilla ennakkoluuloja
 - c. Opettajilla liikaa vastuuta
 - d. Lapsia ei kiinnosta
 - e. Informaation puute retken sisällöstä
 - f. Muu, mikä?
15. Merkitse tärkeysjärjestykseen 1-9. tärkeimmät syyt yön yli kestävien retkien ongelmista? (1. ollessa vähäinen tai ei lainkaan ja 9 ollessa suuri)
- a. Informaation puute
 - b. Oikeiden varusteiden puute
 - c. Oppilaiden käyttäytyminen

- d. Ohjaajan ammattitaidottomuus
- e. Sääolosuhteet
- f. Ulkona yöpymisen pelko
- g. Omien voimavarojen loppuminen
- h. Opettajan vastuu
- i. Turvallisuusriskit (kanootin kaatuminen, kastuminen, liukastuminen jne.)

16. Mitkä turvallisuusriskeistä koet haastavimmiksi? (valitse kaksi)

- a. Aktiviteetteihin liittyvät turvallisuusriskit (kanootin kaatuminen, tulen teko, paidan silittäminen)
- b. Erävalineisiin liittyvät riskit (kirveen-, puukon käyttö, tulitikut jne.)
- c. Ryhmän hallintaan liittyvät riskit (ohjaajan kuunteleminen, ohjaajan ryhmänhallinta taidot)
- d. Henkiseen turvallisuuteen liittyvät riskit (ennakkoluulojen eliminointi, pelottaako jne.)

17. Vastaako leirikoulun työmäärä ja vastuu saamaanne korvausta?

18. Jos ei, niin vaikuttaako se leirikouluun

- a. Positiivisesti
- b. Negatiivisesti
- c. Ei vaikuta mitenkään

19. Haluaisitko että leirikoulussa oppaat ottaisivat enemmän vastuuta, jotta opettajan ei tarvitsisi olla jokaisessa ohjelmassa mukana?

20. Mikä olisi mielestäsi mukavin 1-3 päivän oppilaille suunnattu leirikoulu?

- a. Huvipuisto
- b. Angry birds –puisto
- c. Ulkomaan reissu
- d. Kaupunki reissu
- e. Omavalintainen leirikoulu
- f. Metsäleirikoulu

21. Näin lopuksi sana on vapaa (Voit kertoa mahdollisista kehittämisideoista, leirikoulusta muuten, hyviä ja huonoja puolia tai muuten vain antaa palautetta).

Liite 2. Raportti

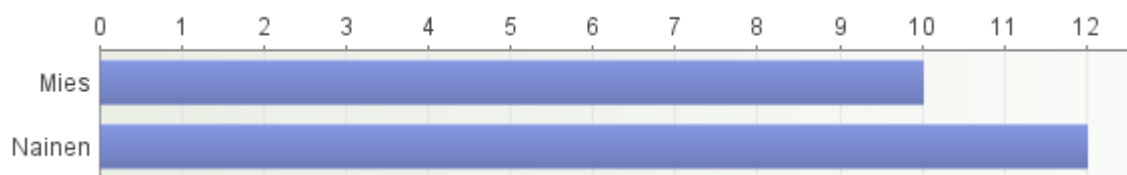
Leirikoulujen seikkailullinen puoli

1. Yhteystiedot otamme vain arvontaa varten.

Vastaajien määrä: 21

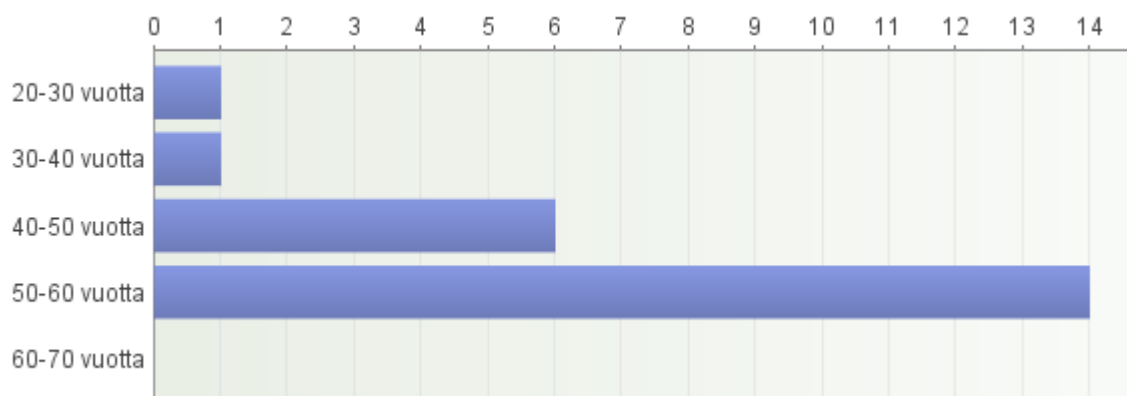
2. Sukupuoli

Vastaajien määrä: 22

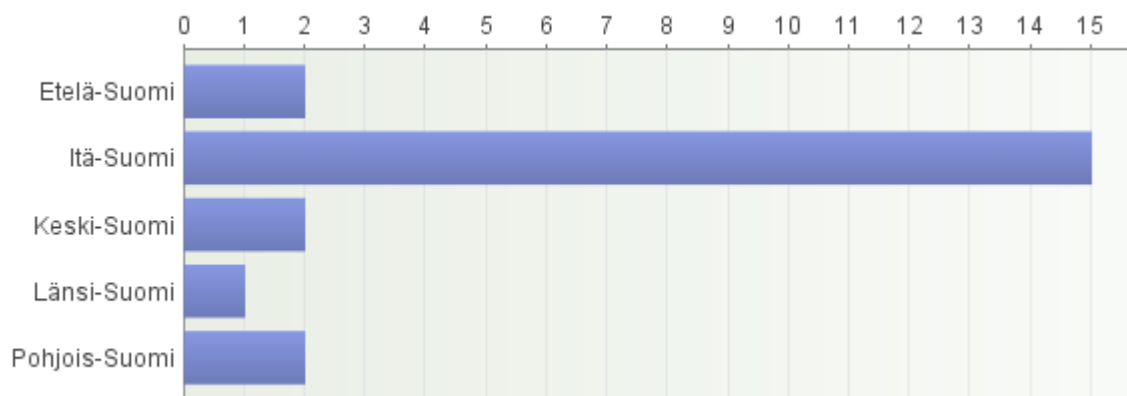
3. Ikä

Vastaajien määrä: 22

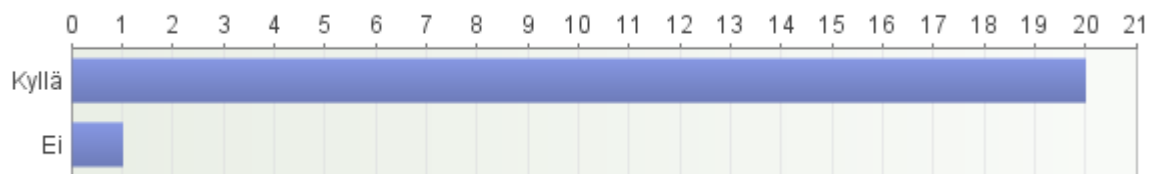
4. Mistä päin Suomea tulet?

Vastaajien määrä: 22

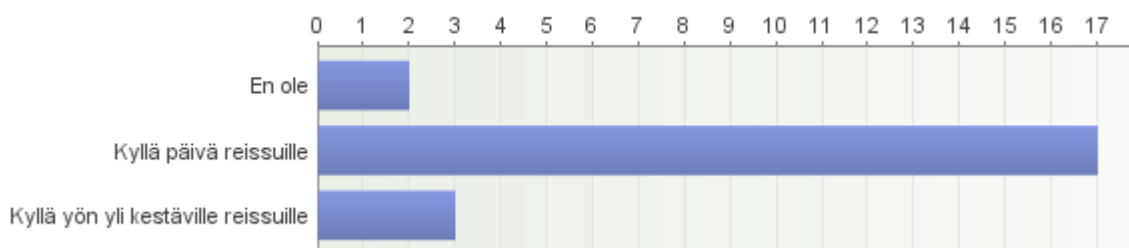
5. Oletko itse luontoihmisiä?

Vastaajien määrä: 21

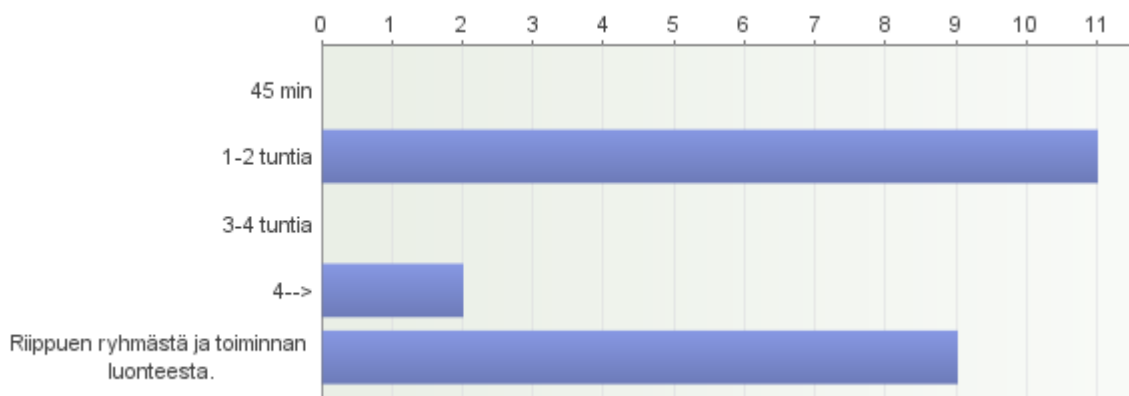
6. Oletko vienyt luokkaasi metsään?

Vastaajien määrä: 22

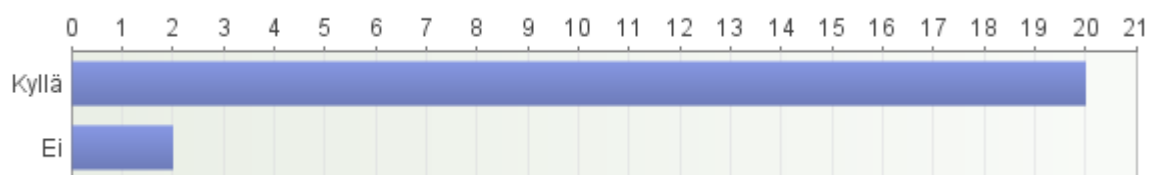
7. Mikä mielestäsi olisi yksittäisen leirikoulu ohjelman sopivin kesto?

Vastaajien määrä: 22

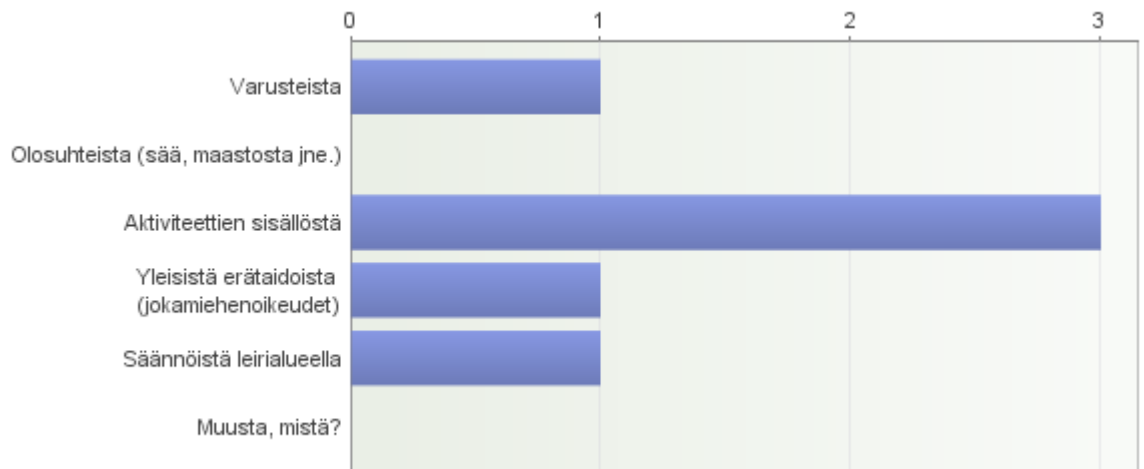
8. Saitteko mielestänne ennakkoon riittävästi informaatiota leirikoulun ohjelmasta ja sisällöstä?

Vastaajien määrä: 22

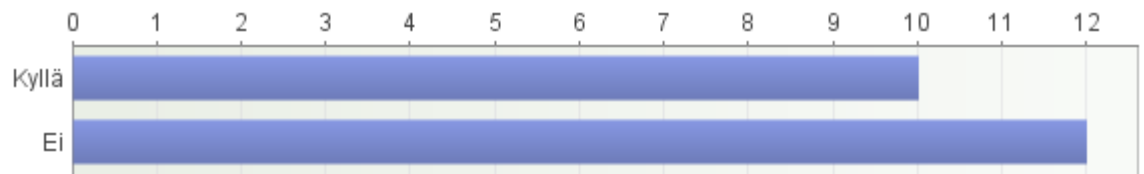
9. Jos ette, mistä asioista leirikoulun järjestäjän pitäisi informoida ennakkoon enemmän opettajia ja/tai oppilaita?

Vastaajien määrä: 6

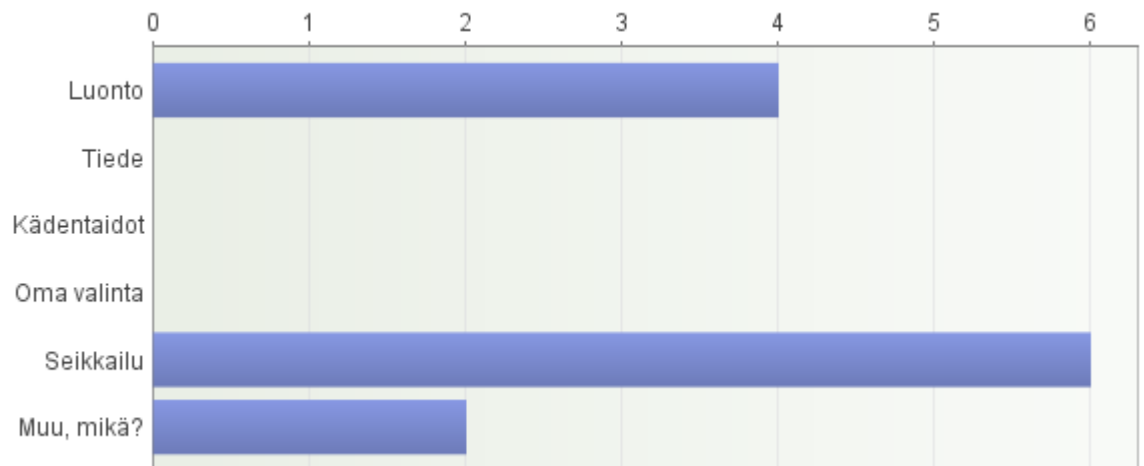
10. Haluaisitko että leirikoulussa olisi joku teema?

Vastaajien määrä: 22

11. Jos kyllä, mikä seuraavista teemoista vaikuttaisi mielenkiintoisimmalta

Vastaajien määrä: 12

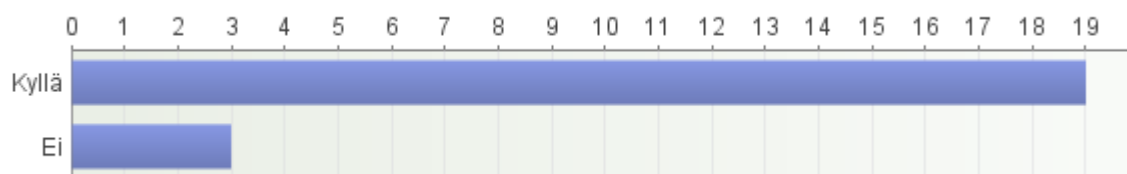

Avoimet vastaukset: Muu, mikä?

- esi. yrittäjyys, eli mitä koulutusta ohjaajilta vaaditaan, minkä ammattialan työntekijöitä Metsäkartanolla työskentelee
- ryhmäytyminen, sosiaaliset taidot, aggressionhallinta (ART)

12. Haluaisitko lähteä luokkasi kanssa seikkailulliseen metsäleirikouluun?

Vastaajien määrä: 22

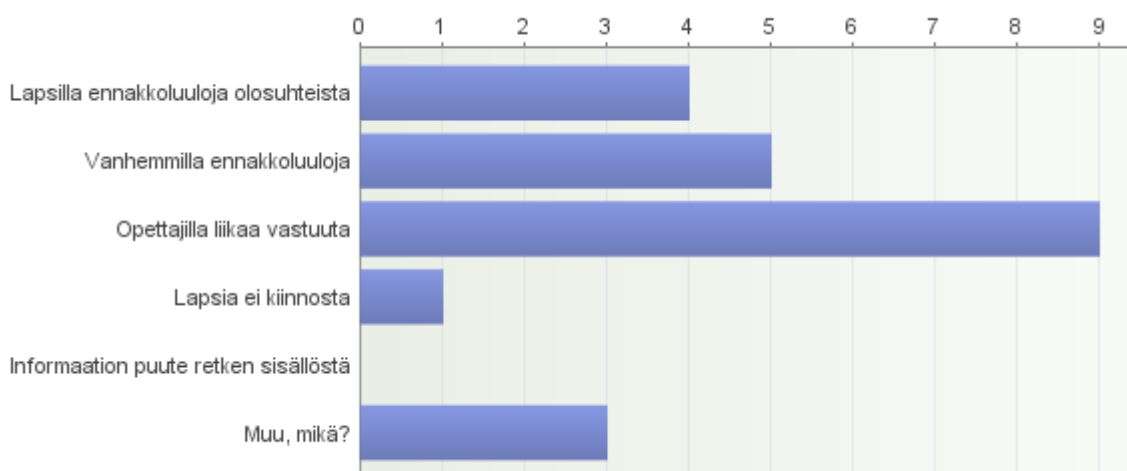
13. Merkitse 1-5 seikkailullisen metsäleirikoulun positiiviset vaikutukset?

Vastaajien määrä: 21

	1	2	3	4	5	Yhteensä	Keskiarvo
Itsetunnon ja -varmuuden kohoaminen	0	1	5	9	6	21	3,95
Ryhmäyttäminen	0	0	1	10	10	21	4,43
Luonnontuntemus	0	2	2	10	7	21	4,05
Uusien taitojen kokeilu	0	1	3	5	12	21	4,33
Ulkona oleminen	1	0	2	5	13	21	4,38
Yhteensä	1	4	13	39	48	105	4,23

14. Mistä luulet johtuvan maastossa yön yli kestävien seikkailuretkien kiinnostuksen vähyden tai puutteen?

Vastaajien määrä: 22

Avoimet vastaukset: Muu, mikä?

- oppilailla on puutteelliset varusteet ja asusteet ulkona yöpymistä varten
- rahoitusongelmat
- Resurssipula ... aiheuttaa kustannuksia ... Työvoimapula ... tarvitaan tekijöitä ...

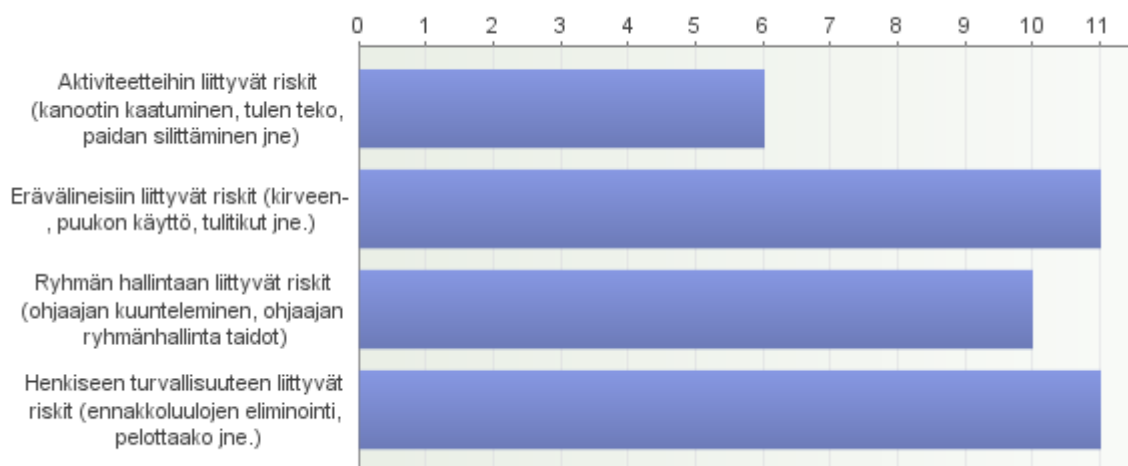
15. Merkitse tärkeysjärjestykseen 1-9. tärkeimmät syyt yön yli kestävien retkien ongelmista?

Vastaajien määrä: 22

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Yhteensä	Keskiarvo
Informaation puute	3	7	1	2	1	1	2	0	1	18	3,44
Oikeiden varusteiden puute	0	2	2	4	2	5	1	1	3	20	5,4
Oppilaiden käyttäytyminen	0	3	2	3	4	1	1	1	2	17	4,88
Ohjaajan ammattitaidottomuus	6	3	3	1	2	2	1	0	2	20	3,6
Sääolosuhteet	0	1	1	3	2	3	3	4	1	18	5,94
Ulkona yöpymisen pelko	3	0	5	1	3	3	3	1	1	20	4,65
Omien voimavarojen loppuminen	3	3	4	2	1	3	1	2	1	20	4,2
Opettajan vastuu	0	0	0	0	4	1	2	7	6	20	7,5
Turvallisuusriskit (kanootin kaatuminen, kastuminen, liukastuminen jne)	3	1	2	1	1	3	4	5	1	21	5,48
Yhteensä	18	20	20	17	20	22	18	21	18	174	5,01

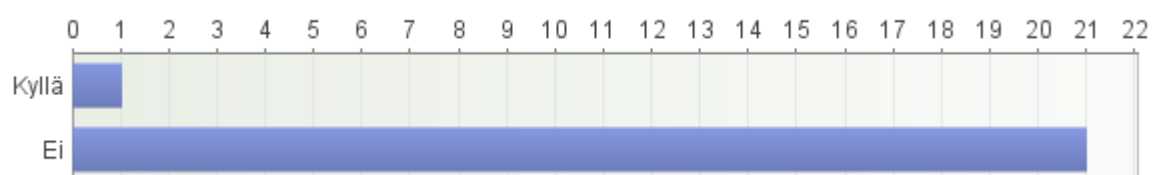
16. Mitkä turvallisuusriskeistä koet haastavimmiksi?

Vastaajien määrä: 22

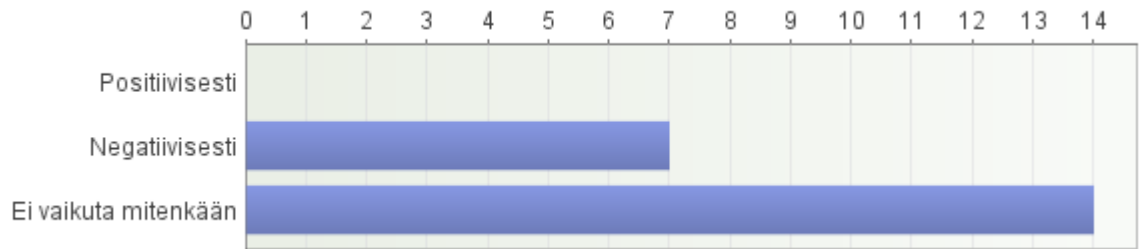
17. Vastaako leirikoulun työmäärä ja vastuu saamaanne korvausta?

Vastaajien määrä: 22

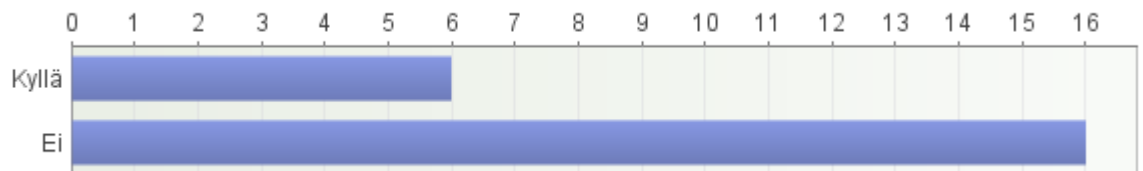
18. Jos ei, niin vaikuttaako se leirikouluun

Vastaajien määrä: 21

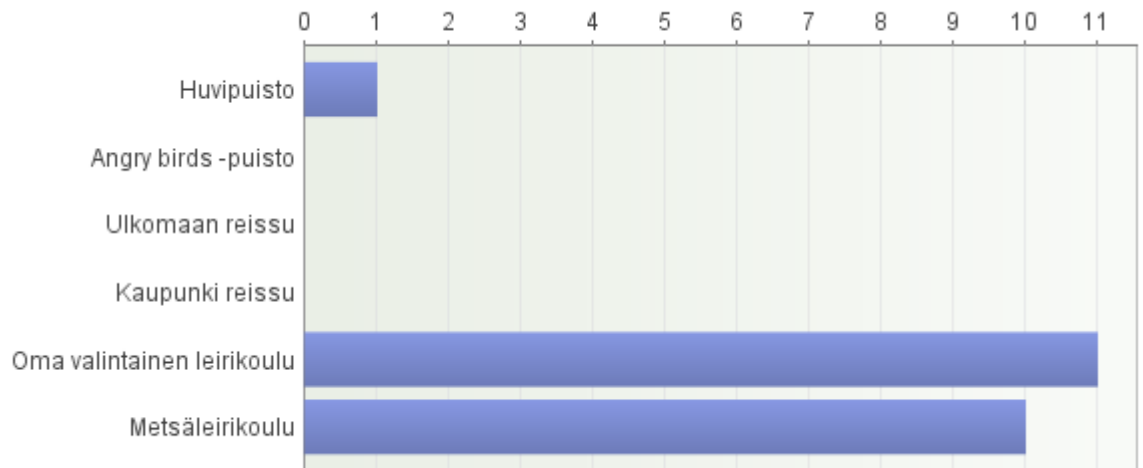
19. Haluaisitko että leirikouluissa opaat ottaisivat enemmän vastuuta, jotta opettajan ei tarvitsisi olla jokaisessa ohjelmassa mukana?

Vastaajien määrä: 22

20. Mikä olisi mielestäsi mukavin 1-3 päivän oppilaille suunnattu leirikoulu?

Vastaajien määrä: 22

21. Näin lopuksi sana on vapaa

Vastaajien määrä: 12

- Metsäkartanolla on turvallinen ympäristö ja hyvät ohjaajat. Olen ollut usean kerran luokkani kanssa leirikoulussa ja mitään ongelmia ei ole ilmennyt leirikoulun aikana. Suosituimmat ohjelmat ovat vaikeasti saatavilla, ellei leirikoulupäiviä varaa riittävän ajoissa. Joskus pitkä aika oppilailla, kun odottavat esim. kori-/ seinäkiipeilyyn omaa vuoroaan. Myös näille ajoille voisi suunnitella vaihtoehtoisia pelejä lähistölle.
- Olisin tänä syksynä Metsäkartanon leirikoulussa ollessani yöpynyt metsässä, mutta yöt olivat jo melko kylmiä ja oppilaiden varusteet puutteelliset. Vaikka varusteluettelot oli lähetetty kotiin, niin silti monilla oppilailla oli hyvin puutteellinen varustus mukana. Onneksi Metsäkartanolla ollaan joustavia, ja ennakkoon sovittu metsäyöpyminen voitiin vaihtaa metsäretkeksi. Toisaalta tuntuu "hassulta" maksaa majoituksesta ja yöpyä sitten metsässä. Tätä olisi ehkä hyvä miettiä leirikoululaisten kannalta.
- Oppilailla on entistä enemmän käyttäytymiseen liittyviä häiriöitä, joten opettajana on mietittävä, uskallanko lähteä yleensä lainkaan luokkaretkelle ryhmän kanssa. Myös osa vanhemmista on erittäin kriittisiä esim. miten raha kerätään retkeä varten, sillä kaikki eivät halua lapsensa osaalistuvan retkelle, jos siitä pitää maksaa. Itse olin luokkani kanssa viime keväänä Metsäkartanolla ja vaikka luokkani oli haastava, halusin silti viedä heidät sinne ja he yllättivät minut positiivisesti - tytöt nukkuivat yönsä kiltisti ja osalla pojista lähes koko yö meni valvoessa. Toista yötä emme olleet, mutta kotimatalla uni maittoi, sillä univelkaa jäi pojille. Aktiviteetit olivat haastavia ja yhteistoiminnallisia ja niinkuin ennealta arvasinkin, niin samat henkilöt tempuiliivat niissä kuten oppitunneillakin, mutta suurin osa oppilaistani toimi upeasti esim. tytöt kaikki.
- Leirikoulu olis tosi mukava ja kiva kaikille osapuolille, mutta rahoitus on ainainen ongelma. Kaupunki ei anna senttiäkään, ei matkoihin eikä majoituksiin. Vaikka opetussuunnitelmaan tällaiset kuuluvatkin. Siis se jää vanhempien kontolle ja kaikilla ei todellakaan ole varaa maksaa muutaman päivän juttuja. Monella on useampi lapsi. Vanhemmat eivät ehdi toimia kerjääjinä ja alakoululaiset eivät nykyään voi olla myyntimiehinä. Tätä asiaa olemme monta kertaa harmitelleet. Minulla on pelkästään positiivista sanottavaa Metsäkartanon päiväleirikouluista jo monen kerran jälkeen. Ohjaajat ovat olleet innostuneita ja osaavia ja oppilaat ovat tykänneet kovasti. Huvipuistoissa lapset voivat käydä perheidensä kanssa ja suurin osa onkin niissä käynyt mutta nykyään on lapsia, jotka eivät ole olleet edes nuotiolla. Terv. Maarit Riihimäki
- Metsäkartanon leirikoulu on aivan huippu. Siinä yhdistyy luonto, kädentaidot ja liikunta sopivassa suhteessa. Iltaohjelmaa voisi vielä kehittää...
- Leirikoulu oli upea huipennus kuusi vuotta kestäneelle yhteistyölle. Sen jälkeen jäikin tyhjä olo. Palautus tai vielä jälkipalaveri olisi sopinut meille: kerran vielä yhdessä!
- Ulkomaan kielisten ohjaajien käyttö antoi ripauksen erikoisuutta, mutta samalla tuli pulmia molemminpuolisessa ymmärtämisessä. Myös oppilaille annettu vastuu aktiviteeteissä (esim. seinäkiipeilyssä ja korikiipeilyssä mietitytti turvallisuuden kannalta).
- Hyvää ehdottomasti ettei ohjelma Metsäkartanolla ollut turboadettu, vaan oppilaille jaäi omaakin aikaa olla keskenään ja tutustua paremmin. Tuntui myös että 6-luokkalaiset jo osasivat hieman arvostaa erinomaisia ruokia. Joskus tämä on ollut suuri ongelma.
- Tarinankerronnan opettelua, muististrategioita ja muita käytännössä koulussa hyödynnet-

täviä taitoja on mielestäni helppo opettaa metsäleirikoulussa jos vain opettajalla ja ohjaajilla on viitselijäisyyttä asiaan.

Mitäpä se opettaja pienellä palkalla haluaisi metsään nukkumaan jos samalla palkalla saa rauhassa sängyssä katonalla nukkua. Vapaapäiviä tai rahaa kun ei ylimääräisistä tehdyistä tunteista saa. niin miksi riskeeraamaan hulinaporukan kanssa ja yöunia menettämään.

- Metsäkartano on loistava leirikouluympäristö. Siellä voi toteuttaa hyvin monenlaisia leirikouluja. Varusteet, majoitus, ruokailut, ohjelmat jne. ovat hyvin toteutettuja. Ohjaajat ovat koulutettuja ja yleensä osaavat hyvin hommansa.
- Vanhempien pelot ja oma luonnossa liikkumattomuus vaikuttaa ehkä eniten, etteivät lapset ole kiinnostuneita "metsäleirikouluista". Retkiä voisi mainostaa ehkä kuvailemalla tehtyjä retkiä päiväkirjamaisesti, positiivisia luonnonkuvauksia, elämyksiä kertoillen jonkun oppilaan silmin. Lisäksi minusta opettajana koskaan ei voi olla liikaa informaatiota luonnossa kulkemisesta, turvallisuuskysymyksistä jne. vanhemmille ennakkotietoina jaettaessa. Toivon hartaasti, että jaksatte yrittää mainostaa metsäleirikouluja ja kehitellä yön yli kestäviä retkiä vastustuksista huolimatta. Voimia arvokkaassa työssänne!
- Metsäkartanolla olleista leirikouluista on pelkästään hienoja muistoja. Tekemistä tulee leirikoulussa olla, mutta aikatauluista ei kannata tehdä liian tiukkoja. Erilaisissa aktiviteeteissa on hyvä olla riittävästi ohjaajia, että oppilasryhmän koko pysyy kohtuullisena.